

A free download from manybooks.net

Project Gutenberg Etext of Epopee to the Forgotten by Ivan Vazov #1 in our series by Ivan Vazov

Copyright laws are changing all over the world, be sure to check the laws for your country before redistributing these files!!!

Please take a look at the important information in this header. We encourage you to keep this file on your own disk, keeping an electronic path open for the next readers.

Please do not remove this.

This should be the first thing seen when anyone opens the book. Do not change or edit it without written permission. The words are carefully chosen to provide users with the information they need about what they can legally do with the texts.

Welcome To The World of Free Plain Vanilla Electronic Texts

Etexts Readable By Both Humans and By Computers, Since 1971

These Etexts Prepared By Hundreds of Volunteers and Donations

Information on contacting Project Gutenberg to get Etexts, and further information is included below. We need your donations.

Presently, contributions are only being solicited from people in: Texas, Nevada, Idaho, Montana, Wyoming, Colorado, South Dakota, Iowa, Indiana, and Vermont. As the requirements for other states are met, additions to this list will be made and fund raising will begin in the additional states. These donations should be made to:

Project Gutenberg Literary Archive Foundation
PMB 113
 1739 University Ave.
 Oxford, MS 38655

Title: Epopee to the Forgotten

Author: Ivan Vazov

Release Date: October, 2001 [Etext #2890]
 [Yes, we are about one year ahead of schedule]

Edition: 10

Project Gutenberg Etext of Epopee to the Forgotten by Ivan Vazov *****This file should be named vazov10.txt or vazov10.zip*****

Corrected EDITIONS of our etexts get a new NUMBER, vazov11.txt VERSIONS based on separate sources get new LETTER, vazov10a.txt

This was prepared by Snezhina Gileva, Varna, Bulgaria, snezhina_g@yahoo.com

Project Gutenberg Etexts are usually created from multiple editions, all of which are in the Public Domain in the United States, unless a copyright notice is included. Therefore, we usually do NOT keep any of these books in compliance with any particular paper edition.

We are now trying to release all our books one year in advance of the official release dates, leaving time for better editing. Please be encouraged to send us error messages even years after the official publication date.

Please note: neither this list nor its contents are final till midnight of the last day of the month of any such announcement. The official release date of all Project Gutenberg Etexts is at Midnight, Central Time, of the last day of the stated month. A preliminary version may often be posted for suggestion, comment and editing by those who wish to do so.

Most people start at our sites at:

<http://gutenberg.net>

<http://promo.net/pg>

Those of you who want to download any Etext before announcement can surf to them as follows, and just download by date; this is also a good way to get them instantly upon announcement, as the indexes our cataloguers produce obviously take a while after an announcement goes out in the Project Gutenberg Newsletter.

<http://metalab.unc.edu/pub/docs/books/gutenberg/etext01>

or

<ftp://metalab.unc.edu/pub/docs/books/gutenberg/etext01>

Or /etext00, 99, 98, 97, 96, 95, 94, 93, 92, 91 or 90

Just search by the first five letters of the filename you want, as it appears in our Newsletters.

Information about Project Gutenberg (one page)

We produce about two million dollars for each hour we work. The time it takes us, a rather conservative estimate, is fifty hours to get any etext selected, entered, proofread, edited, copyright searched and analyzed, the copyright letters written, etc. This projected audience is one hundred million readers. If our value per text is nominally estimated at one dollar then we produce \$2 million dollars per hour this year as we release fifty new Etext files per month, or 500 more Etexts in 2000 for a total of 3000+ If they reach just 1-2% of the world's population then the total should reach over 300 billion Etexts given away by year's end.

The Goal of Project Gutenberg is to Give Away One Trillion Etext Files by December 31, 2001. [10,000 x 100,000,000 = 1 Trillion] This is ten thousand titles each to one hundred million readers, which is only about 4% of the present number of computer users.

At our revised rates of production, we will reach only one-third of that goal by the end of 2001, or about 3,333 Etexts unless we manage to get some real funding.

Something is needed to create a future for Project Gutenberg for the next 100 years.

We need your donations more than ever!

Presently, contributions are only being solicited from people in: Texas, Nevada, Idaho, Montana, Wyoming, Colorado, South Dakota, Iowa, Indiana, and Vermont. As the requirements for other states are met, additions to this list will be made and fund raising will begin in the additional states.

All donations should be made to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and will be tax deductible to the extent permitted by law.

Mail to:

Project Gutenberg Literary Archive Foundation
PMB 113
 1739 University Avenue
 Oxford, MS 38655 [USA]

We are working with the Project Gutenberg Literary Archive Foundation to build more stable support and ensure the future of Project Gutenberg.

We need your donations more than ever!

You can get up to date donation information at:

<http://www.gutenberg.net/donation.html>

***

You can always email directly to:

Michael S. Hart <hart@pobox.com>

hart@pobox.com forwards to hart@prairienet.org and archive.org if your mail bounces from archive.org, I will still see it, if it bounces from prairienet.org, better resend later on. . . .

We would prefer to send you this information by email.

Example command-line FTP session:

```
ftp metalab.unc.edu
login: anonymous
password: your@login
cd pub/docs/books/gutenberg
cd etext90 through etext99 or etext00 through etext01, etc. dir [to see files]
get or mget [to get files. . .set bin for zip files]
GET GUTINDEX.?? [to get a year's listing of books, e.g., GUTINDEX.99] GET GUTINDEX.ALL [to get a listing of ALL books]
```

The Legal Small Print

(Three Pages)

START**THE SMALL PRINT!**FOR PUBLIC DOMAIN ETEXTS**START Why is this "Small Print!" statement here? You know: lawyers. They tell us you might sue us if there is something wrong with your copy of this etext, even if you got it for free from someone other than us, and even if what's wrong is not our fault. So, among other things, this "Small Print!" statement disclaims most of our liability to you. It also tells you how you can distribute copies of this etext if you want to.

BEFORE! YOU USE OR READ THIS ETEXT

By using or reading any part of this PROJECT GUTENBERG-tm etext, you indicate that you understand, agree to and accept this "Small Print!" statement. If you do not, you can receive a refund of the money (if any) you paid for this etext by sending a request within 30 days of receiving it to the person you got it from. If you received this etext on a physical medium (such as a disk), you must return it with your request.

ABOUT PROJECT GUTENBERG-TM ETEXTS

This PROJECT GUTENBERG-tm etext, like most PROJECT GUTENBERG-tm etexts, is a "public domain" work distributed by Professor Michael S. Hart through the Project Gutenberg Association (the "Project"). Among other things, this means that no one owns a United States copyright on or for this work, so the Project (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth below, apply if you wish to copy and distribute this etext under the Project's "PROJECT GUTENBERG" trademark.

Please do not use the "PROJECT GUTENBERG" trademark to market any commercial products without permission.

To create these etexts, the Project expends considerable efforts to identify, transcribe and proofread public domain works. Despite these efforts, the Project's etexts and any medium they may be on may contain "Defects". Among other things, Defects may take the form of incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other etext medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

LIMITED WARRANTY; DISCLAIMER OF DAMAGES

But for the "Right of Replacement or Refund" described below, [1] the Project (and any other party you may receive this

etext from as a PROJECT GUTENBERG-tm etext) disclaims all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees, and [2] YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE OR

UNDER STRICT LIABILITY, OR FOR BREACH OF WARRANTY OR CONTRACT, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES, EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

If you discover a Defect in this etext within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending an explanatory note within that time to the person you received it from. If you received it on a physical medium, you must return it with your note, and such person may choose to alternatively give you a replacement copy. If you received it electronically, such person may choose to alternatively give you a second opportunity to receive it electronically.

THIS ETEXT IS OTHERWISE PROVIDED TO YOU "AS-IS". NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, ARE MADE TO YOU AS TO THE

ETEXT OR ANY MEDIUM IT MAY BE ON, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE.

Some states do not allow disclaimers of implied warranties or the exclusion or limitation of consequential damages, so the above disclaimers and exclusions may not apply to you, and you may have other legal rights.

INDEMNITY

You will indemnify and hold the Project, its directors, officers, members and agents harmless from all liability, cost and expense, including legal fees, that arise directly or

indirectly from any of the following that you do or cause:

[1] distribution of this etext, [2] alteration, modification, or addition to the etext, or [3] any Defect.

DISTRIBUTION UNDER "PROJECT GUTENBERG-tm"

You may distribute copies of this etext electronically, or by disk, book or any other medium if you either delete this

"Small Print!" and all other references to Project Gutenberg, or:

[1] Only give exact copies of it. Among other things, this

requires that you do not remove, alter or modify the etext or this "small print!" statement. You may however, if you wish, distribute this etext in machine readable binary, compressed, mark-up, or proprietary form, including any form resulting from conversion by word processing or hypertext software, but only so long as ***EITHER***:

[*] The etext, when displayed, is clearly readable, and

does **not** contain characters other than those intended by the author of the work, although tilde (~), asterisk (*) and underline (_) characters may be used to convey punctuation intended by the author, and additional characters may be used to indicate hypertext links; OR

[*] The etext may be readily converted by the reader at

no expense into plain ASCII, EBCDIC or equivalent form by the program that displays the etext (as is the case, for instance, with most word processors); OR

[*] You provide, or agree to also provide on request at

no additional cost, fee or expense, a copy of the etext in its original plain ASCII form (or in EBCDIC or other equivalent proprietary form).

[2] Honor the etext refund and replacement provisions of this

"Small Print!" statement.

[3] Pay a trademark license fee to the Project of 20% of the

gross profits you derive calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. If you don't derive profits, no royalty is due. Royalties are payable to "Project Gutenberg Literary Archive Foundation" the 60 days following each date you prepare (or were legally required to prepare) your annual (or equivalent periodic) tax return. Please contact us beforehand to let us know your plans and to work out the details.

WHAT IF YOU *WANT* TO SEND MONEY EVEN IF YOU DON'T HAVE TO? The Project gratefully accepts contributions of money, time, public domain etexts, and royalty free copyright licenses. If you are interested in contributing scanning equipment or software or other items, please contact Michael Hart at:
hart@pobox.com

*END THE SMALL PRINT! FOR PUBLIC DOMAIN ETEXTS*Ver.04.07.00*END*

This was prepared by Snezhina Gileva, Varna, Bulgaria, snezhina_g@yahoo.com

This file was written using the Cyrillic Windows 1251 character set!

Epopee to the Forgotten

by Ivan vazov

This year(2000) we celebrate 150 years from the birth of Ivan Vazov! "Epopee to the Forgotten", one of Vazov's masterpieces, is a cycle of poems dedicated to some of the greatest Bulgarian patriots. The poems were written and published in the period 1881-1884. You may notice that the poems and the persons they are dedicated to are exactly 12 in number (two of the poems are about historical events) which is generally considered as an allusion to the 12 disciples.

Íýêíêí ò ñòèòíðáíðáíëýòà á "Áííáý íà çàáðàááíëòá" Áàçíá íóáèèéóáà á íàðèíàè÷íëý íá÷àð. Áá÷á èàòí òèèúé ááíá ÷àñ òèèèçàò á "Áóñèà"(1881), à áðóáá á "Ííëý è áíðè"(1884). Áúá áðíðíðí èççááíëá íá "Ííëý è áíðè"(1893) áè çàíáñòáá ñ áðóáè ñòèèòíðáíðáíëý, èàòí á èçýçýçèàðà ñúúàðà áíáèíà "Ííáíè" ñúáèðà áñè÷èè ñòèèòíðáíðáíëý ò òíçè òèèúé. Íòñíñí èááýòà çà íáíèñááíáðí íá "Áííáý íà çàáðàááíëòá" Áàçíá ñúíáúááá, ÷á áèè ÷áè á íýèèèáá ðóñèà èíèá çà øáááñèèý ñáðò ðóíáááðá, èíéòí íáíèñáè íáè çà øáááñèèè ñàððèíðè. Í "íáé-íðýí" ñíáíá àà áúçíáá "çàáðàááíëòá" íó áàè Çàòàðè Ñòíýíá, èíéòí á ááèí ðóíáèèèñèè ááñòíèè ñèñááè ñí èàèúá íá÷èí ñà çàèèíáèè ñíáá÷áòí òò áèááíëòá ááèóè íá áúñðáíëáðí. Íàðíñúò è òíðíàðà íá "Áííáý íà çàáðàááíëòá", ñíðáá ñàíëý Áàçíá, òíè áúèæáè íá Áèèòíð Òáí òúèíí ñí òíáà áðáíá ÷áðýè òò íááí "La legende des siecles".

ÁÍÍÁΒ ÍÀ ÇΑÁÐΑÁÁÍÈÒÁ

ÈÁÁÑÈÈ

Íáíáñòèèðúò òáñáí çà ííéòà áóøà á.
Èíáá ÷íááè áíéáá òóé àà ñá ñíèáá,
òðýááá àà çàáðááè áðáòíáíëý ìèð,
áà áýáá ñúáèàçíè è àà òúðñè ìèð.
Ííéòà ñúááñò èíáè áíáñèà ìè áíáíðè.
Òíáá ðáñí ÷áðí, ùí ñíý íòáíðá,
íá íá ñíèðýáá ñ òèý íáááñá
è èíááðí á òðáíà áèáíá ñè áèáñá
òèí áà íáý áíáó, áà ñíéó÷á ðáýò,
ìèñèý, ÷á òíé ñéóøà òèý, ùí ðèááýò
á òíý áíè ñèá÷ááíè, æèáíò íáñòúðíèí.

È ìéòà ìèèòàà ñà áóáé êàò àèì,
 è àíñíà ñúðàèò ñè çàòòèý óòíòí
 íà ñààòàòà ìáñáí è òáðóáéèìòí.

Ìèñèý, ÷á àðàòàòà íà íáááñíéé ðáé
 íà éúáá èçáéáæàò, ìééíé àé íá çíáé,
 ÷á íá òàç èèèèý èçáíæàà íàòàòúé,
 ÷á èç ñáàòà òóíáí íúòýò á ìí-éðàòúé,
 ÷á ñúéçèòá ÷èñòè, ÷á ááíáèøééé ìèà÷,
 ÷á ñòúò ìí÷òáíéé íà ìðíñòèé íðà÷,
 ÷á áéàáàòà áóíà, ÷á ìðááíòí ááéí,
 ÷á ñààòàòà ìðááà, èçèàçàíà ñíáéí,
 ÷á ðúéàòà áðàòñèà, ááç áíðáíñò, ááç áèé
 ñáàááíà ñéðèøí íà íýéíé èéáòíéé,
 ñà ìíáí ìí-ìèèè íà àíñíàà àèøíé
 ìò áñè÷èèòá òèìíé è òðíáðè èèøíé.

Ìèñèý, ÷á ÷íááéúò, òóé íà òíý ñáyò
 èìà ááéí áéèæáí, èìà ááéí áðàò,
 ìò éíè ñá ñ èéáòàà ìíáòúò ìðèàçà,
 ÷á óáé ìí-àèñíéà Áíá íé òóé ñíèàçà,
 ÷á íá ñ òíáà ðáñí è íá ñ òàç áðáàà
 ìíáà àà ìòíàòíà íýéíý ááàà
 ìò ííý, ùí ñòðáàà; ìèñèý, ÷á èàííúò
 ìú÷í ùá íáíðáàè àà çàìéúéíá ñòíúò;
 ÷á áéèæíéé ìè èìà íóæàà íá á ìèèòàà,
 à á ñúááò è ìííù, éíáàòí çàèèòàà;
 ìèñèý àçè ìùá, ÷á íá÷àðýò ñúú
 ñ íáòáòá æèááá, íà ìáè è íà áúæá,
 è ÷á ìéòá áðàòý òúðíýò èáí ñòðáòí,
 à àç íýìàì íéúí, è ÷á òóé á áðýøí,
 è ÷á ùá á òàðíí àà ìñòàáý áá÷
 òàç íáðáàà òèòà, ìò ñáàòà ààèá÷,
 è àà èàæà òáéíí ááá-òðè áóíè ííáè
 íà ííáç, ùí áèà÷àò òáæèèòá ìéíáè.
 Ðá÷á è èçéáçá.

Áááàò áíáèí òíé
 ñèèòà ñà ááçáñíáí, ááç ñúí, ááç ñíéíé,
 ñá áúíéàøíñò ÷óæàà è ñá èìà ñíáí
 è ñ ñúðòá ñðáñéí è çà èðúñò áíòíáí,
 è ññè ñúçíáíúá, èðáíñò, ñáàòèèíà
 íà ðíáèòá ñéáíè á ðíáñèàòà ñòðáíà.
 Áóíèòá ìó áýòà è ìðíñòè è èðàòèè,
 ìúéíé ñ òñááíúá è íáááæàè ñèàáèè.
 Áíáíðáòá ÷áñòí çà áóíò, çà áíðáá,
 èàò çà ááíà áéèæíà íáúà ááñáéáà,
 ÷áñúò íà éíýòí ááøá íáèçááñòáí;
 èçíèòáàøá éíé á ñúðòàò, ñèðá÷ ÷áñòáí,
 ó÷áñòíéè àà ñòáíá áúá ñáàèèà ñáyò;
 áñýé ááéí ñèóøàòáè ááøá ìó è áðàò.
 Á áúááúàòí òúíí òíé áéáààøá ýñíí.

Òíé ẹ̀pááṣá n̄áíéòí ìḡá÷áṅḡáí ẹ̀ḡáńíí.
 Òíé ááṣá n̄éèḡáèáṡò è èàḡ ááḡá ìḡíṅḡ
 è èàḡ ìḡṡáíéè æèááṣá á ìṅḡ.
 Áíḡèḡá, ìṅyḡá ìṅçíàḡé íḡ áyḡá;
 áṅè÷èèḡá ìḡḡáèè ẹ̀ḡáèúḡ íḡ àèáyḡá,
 ìḡṅḡèíyḡá çíàéṣá íááíàèy àèáṅ,
 òèæàḡá áí çíàéṣá è ìà áṅáèè ÷áṅ
 áḡàḡáḡá é çà íááí ìḡáíḡáíà ááṣá.
 Òíé n̄á íá áíáṣá, ìṅá íáááḡí n̄íáṣá,
 ḡíááṣá çàìèṅéáí, n̄àìṅè ááç áḡḡáàḡ.
 Òáy çàḡáí ìèáá á, áíáá÷áḡá ṅḡáḡ,
 íáááá ḡḡḡáíááḡ, n̄ááá ìḡíṅyè áḡèíàá,
 éíáá ááṣá íḡæíí — ḡḡíṅ, è ñèyí, è èèèíàá;
 áíáṅ á n̄áéíḡí àèḡḡí, ḡḡḡá á ìyèíé áḡáá
 áíáíḡáṣá ḡáéíí çà áèèæíéé ìḡááḡáḡ,
 çà áḡíḡ, çà n̄áíáíáá, çà ṅíúḡḡḡá, çà áḡíáúḡ,
 è ÷á áḡáíá áá÷ á àá áúṅḡáíá ḡíáúḡ;
 ÷á ùáṅḡèèá á ìyí, éíéḡí àèáíá ìḡúá
 íáḡíáíḡí çíáíá è ìḡíèáá ẹ̀ḡúá,
 è ÷á ḡḡyááá ḡáúḡáíṅḡ, éḡḡáæ, ìṅḡḡíyíṅḡáí,
 ÷á ṅḡḡáḡḡḡ á ìṅáéíṅḡ, áíḡáíṅḡḡá — ìèyíṅḡáí,
 ÷á ḡááíè ñíá áṅè÷èè á áíèáìyè ÷áṅ —
 òíé áíáṅyṣá áíáḡíṅḡ á ìáḡíáíáḡá ṅáyṅḡ.

È áṅyèíy áúçḡáṅḡ, èèáṅá, ìṅè, çáíyḡúá
 çèìáṣá ḡ÷áṅḡúá á ḡíáá ìḡááíḡèyḡúá;
 áíáàḡèè ñ ìáḡèḡá, ṅḡḡíáḡḡḡ ñ ḡḡḡáúḡ,
 ìṅèḡá ñ èáèàḡá, ḡ÷áíéé ñ ḡíúḡ,
 à òíé ááááí, áíè, áíṅ, èèṣáí ìḡ èíḡḡḡḡ,
 çà àá á ìṅéáçáí ááè ñè áá æèáíḡḡḡ!

Òíé ááṣá ááçṅḡḡḡáṣèèá. Òíé ááṣá áíḡíá
 ṅḡí ìúḡè áá ḡíḡá ìá ẹ̀ḡúṅḡá Òḡèṅḡíá,
 áá áíḡè, èàḡ Òḡṅá èèè èàḡ Ñèííá
 çà ìḡááááḡá ṅáyḡá áá ìḡá ìṅá ḡḡèííá.
 Ñíúḡḡḡá áá çà íááí è ìḡèyḡáè è áḡáḡ,
 çàṣèè ááṣá ḡáéíí á ḡúèááá ñè yá,
 ìá ẹ̀ḡúṅḡá ìḡ áyḡíí ìḡúæúá àèṅáṣá,
 çà áá áúáá ṅḡḡáṣáí, èḡáá íḡæáá ááṣá.
 Òíé íá çíàéṣá ìḡáèḡ, ìè ìèḡ, ìèḡí ṅúí,
 íáúḡíáè ñá ááṣá íá áḡḡ, ìá ìáúí.
 Áḡíáḡá ñè öyèà èáéṣá á ááíí ñèíáí,
 ìṅíyááá ÷áéí ñè ìḡúúáṣá ṅḡḡíáí,
 è ḡáí ñá ÷áḡáṣá è ḡéíḡ, è áíyá,
 è áḡḡá ḡṅḡíá, è æáèáçáí ìḡáá.

Òíé ááṣá íááèáèì, ḡáíḡṅ èèè ṅyíèá.
 Íçíáá ñá á ÷áḡèáá, ìáḡíá ñá á ṅááyíèá.
 Ìṅèæá ñá, ñèḡèè ñá ááç çíáè è ááç ṅèáá,
 ìááṅyèúáá áíáí, áṅyèúáá ìḡèáḡ.
 Áááíúæ áúá ṅúáḡáíúá ááíí ìííáíáḡíéí
 òíé àèáçíá áíáçáíí, ìṅçáḡááè ṅíṅéíéí,

è eáííà ìeáñíeòà íà áàèí ìíæéò,
 è eçëáçà òèòí eç ìàèèèé áðàááò.
 Èìáòí íó ááøá çíáé çàðàä òðááííà,
 áeàñòòà ááøá áðááíí íáæeàèì, ñòðíáà,
 íáñàæààøá ááàéñáò áðááà eçáááíúæ,
 àà óeííæ òíý ááííí ááçááñúù.
 Íò èèòá ìó ìðà÷íí áñè÷èè ñá áíýòà,
 ñáeyíeòà ìðíñòè ñááòáò áí çííýòà
 è ñáðáíe, ñáóøáíe áúá òàéíe ìáñòà
 ñeóøáòà ñúñ òðáíáò, ñ çýííáèè óñòà
 íááíáòí ñeíáí ñeàáèí è ìáñíí,
 È òýì íà áóøàòà ñòàáàøá ìí-ýñíí.

.....

.....

È ñáíáòí ÷óáíí ìáààøá á ñúðòàòà
 è áúðçí ðáñòáøá çà æúòáà áíáàòà.

Òíé áeáá ìðáááááí, è ìò áàèí ìíí!

Òíý ìðúñáí ÷áðáyé, òíý íeçúé ðíá,
 òíç ñíçíð çà Áíáà, òóé ìýòíí íà òðàìà
 Áýéííá ìíáóáé ÷ðáç ÷áðíà eçììà!
 Òíç ÷íááé ááçñòeááí ñúñ íeñéí ÷áèí,
 ìðàòáí íà çáíýòà íà ñá çíáé çáúí,
 òíç eçááéíeè áðíçáí è áíæèé ñeóæeðáè,
 éíeòí òáy òeðeà ááç ñðàì áá ìíòeðeè,
 íà éíáí óñòàòà, ìúéíe ñ ýà è çeíñò,
 eçðáéíòà ìíáeí: "Óáíáòá òíáíç!"
 Íà éíáí ðúeàòà íà áeááíñeíáey,
 à eçááéñòáí ñáúðøè, è áðúí íà ñòðíøè ý,
 è ÷eáòí eìá íà ùà ñííáíá
 ìò ñòðáò ìíeòà ìáñáí àà íà ìñéááðíá,
 è éíáí ðíáèeà ááíà ìàeéà eóáà,
 éíeòí ðáááí á àáúò eìà ñáíí Þáà
 óúðeè á íeà÷ è æàèíñò óýè íáðíá òíááç!

È òíç ÷íááé éíùà æèááé ìáæáó ìáñ!

Íeíááí è eúðááá, áúá òúííeòà ðúáíáò,
 Áíñòíeúò ááøá íà ìúeè ìíááúðáíáò
 óæáñíe. Íáðáçíí! Óá íýìàòà áeàñò
 íáá òáç áóøà ýeà. Íe áííúé, íe áeàñ,
 íe ìíeáà, íe èeáòáà, íe áíeíí ñòáíáíúá
 íà eçáááá á ìðàèà òóé áíðáí ñòðáááíúá!
 Ñíúðòòà ááøá áeèçéí, ìí ñòðáòúò ààeá÷.
 È òíé íà ñíøøíá ìðááàòáèñèà ðá÷.
 È íà áñè áúíðíñè - áðíçíí eçíeòáíúá -
 áàèí íòááò áàáá è ááíí ìúe÷áíúá
 è eáçáàøá: "Àç ñúí Èááñèè! Áé ìá íà!"
 È íeéíá eìá òíé íà ñííáíá.

Íí òeðáíúò eþòè àà óáèé áóðúò

ááíà çàðáí Èááñèè ìnúàè íà ñùðò!

Òàðáòá, òúèíàòà, ìðúníèòá òèðáíè
 àà ñíàò çàáóøè áíðáíòí ñúçíáíúá,
 áèáñúò, éíéòí áèèà, ìèñúéòà, ùí áðáé,
 èñòèíàòà áá÷íà, ùí áá÷íí æèááé,
 èçìèñèèòà áñýéíè ñí ááíà ñáèèðà
 àà òííðýò áñè÷éí, áàòí íà òíèðà:
 çàðáá Íðñáòáý ñòðúííàòà ñèàèà,
 ýáúò çà Ñíèðàòà ñ èèáááòàòà çèà,
 ñèíáæèð çà Èíèííáà, èèááàòà çà Óóñà,
 èðúnòà íà Áíèáíòà çà èðíòèèé Èñóñà -
 è ñí òíý íà÷éí íáé-áðíçíéé éííáò
 á áúááùáòí ñòááà íáé-ñýáí ááíáò.

Òíé áèáá íááñáí.

Í, ááñèèí ñèááíí!
 Íí ñðáí è ñí áéýñúé òè ñè ñ èðúnòà ðááíí!
 Ííà òáá íéé áèáýòíá, óáè, àà áèñýò
 ñííáí ñéúíè æúðòáè è àà ñá òðáñýò
 è áýòúðúò þæíè ñ òýò àà ñè èáðáá,
 è òèðáíúò ááñáè ñ òýò àà ñá ðóááá.
 Í, ááñèèí ñèááíí! Òáá òá ñíááòè
 ñùðòòà íà ááðíéòá. Ñááùáíí ñè òè.
 Òè ááèáá ñè ñòðáøáí è çíáè çà ñáíáíáà,
 çà éíý ñíà òááá áèíáøá íàðíáà,
 è èúáúò, è òðááðèé: è ñùðòòà áí áíáñ
 ñíà òááá, ááñèèí, ìðáááøá íè ÷áñò.
 Çàùíòí ñáèáóúò, øíèííúò, ìðúníèéúò
 á ííèý áíè ìðá÷íè, ùí "ðíáñòáí" ñá áèèàò,
 òíèðáòà ìèðíè íà ñáíéòí èááéí
 ñí ìðíáááíá ñúááñò, ñí ñíçíð íà ÷áéí,
 è ñùðòòà íà òááá, í, ááñèèíí ñáýòà,
 áá íà ñðáí, à ñèááá ñíà íà çáíýòà
 è áðúò, ìò èúááòí áèæááøá áóóúò
 èúí ááçñùðòèáòí ñí-ìðáèèéý íúò!

ÁÁÍÉÍÁÑÈÈ

Íèáíèíàòà íóñòà. Áèáíòà è ñúí á.
 Áðáá ìðíñòðáíñòáá áíèè, áúðáà, óðáè, òðúíúá;
 á íóñòèíýòà áèááá íýéíé áðíááí áóó.
 Íááíñáíáúò áèááá òíèàøáí è áèóó.
 Èáñíááòá ÷áðíè, íáèðáé èðúáíçíðúò
 ìýðèàò ñá, òúííáýò. Íááàèá÷ á ìðíñòíðúò
 ìðáè ááèí íèóáà, áááíí ñá áúðòè
 íáá íýéíý ìúðòà, ùí ìó áúò ìðáðè;
 ñí ñèáèèòá çáýò ñòðáøíè íóèíàðèíè;
 çàòóéáíè ñ òðáñòè - èááèà íà áááèíè;
 ñèíáè ááçðíáíè, íèáøèáè áúðáà,
 ñòðúííèíè ááç áðúáúá, ðáèè ááç áíáá

äóøàðà èçìú÷ààò è ìèàøàðò ìéìðí.

Èç ääèí òàì äéóó äíè, íáðñáúé ñ äéíàèíà,
 ñáàà áúðàè òèçí ìýèàèàà äðóæèíà.
 Áíæáúð á Ááíéíáñèè! Ááíéíáñèè á ñàì!
 Ááíéíáñèè ý áíàè á òíðèíýðà òàì;
 äãðíýð, þíáèúð ñ ìèñúé íà ÷áéíðí,
 íà ñíààèàà çíàìá, äóøà íà ääéíðí,
 ÷íááèúð, ùí äààá òàðàèíèý çíáè
 è öýè íàðíá ñíáéí òèèíà ñ ñáíý èðàè
 æáèýçíàðà ááíèý, æáèáçíèðà ñèèè,
 ñíáúúíðí ñéíáí, ùí ñèàáèé ìèðèèè,
 äèàñúð, éíéðí èàçà: "Áúðáàðà! Äà ìðàì!
 Ñòàáàèòà, ðíáíáá! Àç íá ùà ýðàì!"
 È ìèá òðáíòýðíá ìðáá òíý äèàñ ñúáí,
 ìðáá òíý äáíí òàáí, ìðèçðàè ñíéóííúáí,
 éíéðí ìðíèçíáñá ñòðàøíèðà ñéíáà...

Òíé ñáàà áúðáàøá ñ èþííáèà äèààà.
 Äðóáàðèòà ìó äáðíè, ðàçáèðè è ìðàøíè,
 ìýçàðà íà ìíùè è íà ñáíèè ñòðàøíè,
 ñáàáíááñáð áýðà, ÷àðèðíà ñà áíáñ.
 Äðóáèòà ìáíáòà: ááíè á áíý ñ ÷áñò,
 äðóáè á ìèáí ñðàìòáí, äðóáè ìúé ááààòà,
 ìò òýðíàðà ó÷áñò èàð ñá óáíýðà.
 Óúæí òà áúðáýðà á çàäéúóíàèèè ìèð
 ñí ìýñúéà ñèðíè, èç äèáíèý øèð,
 ñ íóøèè ááç ìàððííè, è ñ èðàèà ááç ñèèà;
 áñýèà éíñò ñá èèàðè, áíèè áñýèà æèèà;
 ñíáàèáúð á òðóááí, ìúðýð á ñáèðáí.
 Íáðíáááñáð ááíá ááç ìòàèò, ááç òèáá
 ñèèòàð ñá á áíðèòà, áíðýð ñá ñ òèðáíúð,
 ñ íáèúð, ñ áúæáíáàðà è ñ òðááè ñá òðáíàð,
 ÷áñòí ìèñúé ìðà÷íà áíðíæàà èì òýì.
 Íí áúèçí èç÷áçáà; Ááíéíáñèè á òàì.
 Ááíéíáñèè äè ìàçè ìúé÷àèèà è ñòðàøáí;
 á ááàèòà ñíááðúæèà è ìðèíáð áñááààøáí;
 òíé áúðæè, íá ìðèà, òíé á ñàìí áèáá,
 ìò áðáíá íà áðáíá èçáóíáà "Íáíðáá" -
 è äèááà íà èçòíè, è áíàè äè ñíáéí,
 è áóðíí ñá áúð÷è äèááííðí ìó ÷áéí.
 Á äèááà ìó ñá áéúñèàð ìèñèè öýè ðíýé
 è èðíáæè òúííè, è èó÷è, è ìðàè,
 è ýðíñò ìððíáíá èèèè ìó á áúðáèòà
 çà òíèéíç íáúàñòúý, íáááæè ðàçáèðè,
 çà òíèéíáà æúððàè è áýðà, è òðóá,
 ìèðèèè íà áýðóðð ñíá íàðèñèà èþð!
 È áóíóúð ìðáá íááí èàðí íáèàè ÷óááí
 óúð÷è èàð ìò ìýèíè òðáááí ìðíéóááí.

Íáèúáá ìòèáàð?...Èçáááíúæ áðúí
 ðàçáááá ñá ñèèí ìò áèèæíèý öèúí.

Êàò ñíííáà ìàààò òðèìà àðóààðè.
 Êðúá àèìáùà, òííèà ìÿñúéà ìðìøàðè.
 Ìøøáéúò ñà ìðúííà è ãðúíúò ìèìà,
 èàò ìáíúéíè ñ àéíò öÿèà ìèàíèíà.
 Ìòàðÿòà ñéíèíà ìò ñáíèòà ìóñèÿ
 è øóíí èçèðÿñèà - ñíàéíòò óéíàè ÿ:
 òÿ àèäÿ ààèí ìðàà, è òí éúðáàà, ñàì!
 Áààèñàò ìøøèè ìàðÿò èçííáí ìàñàì,
 áíòíàè éóðøóíè è ìáíí àà òðà÷àò.
 "Ìðáààé ñà, ðàçáíéíèè!" - èçáèèà áíàà÷úò,
 è ñááíòà áíáçáíí çàãðààè ìòáðúíòò
 ñàòíèé ìáíðèÿòàè ñúñ æàæàà çà ìúñò,
 ñúñ ðàáííòò ñàèðáíà, ñ óááðáííòò àèàà,
 ÷á áá÷ áúðæè çàðááí ìèÿ÷èàòà ñè æèàà.

Õíàààà ðáíáíèé ìðàà, òðáíáòáí, àèá,
 ñ ñíàèáà ááçíáààæááí, ñí÷òè áíðáàèèà,
 ñ ìàò ðáíè á ñíáààòà, ìðè ìðàáúò ìà áðíáà,
 èàò ìá ùÿ àà ìááíá, èàèòí ìààà ðíáà,
 áðúííà ñà á ÷áéíòí è ñðáá áúñòèé àèì
 ìááíà ìúðòúá, òèàááí è ìáííááàèì!

È Õààæè Èðçáÿð ááé, àèàààòàðÿò ñòàðè,
 ìðèñòúíè çà÷óááí ñ òèúíè ñè àðóààðè
 éúí òàç æúðòáà ñèéíà, éúí òíç áíðá ðíáé,
 éíéòí ìó èçáÿáíà ñ òàéúá ñèàááí áÿá,
 ñíàèááíà ÷áéí ìó, ñ òííèà èðúá ñèðèòí,
 è ì÷è ìó ñòðàøíè, áíáðáíè ñúðàèòí,
 è ðúéà ìó, áçáèà ðááíèááðà ñ ìú,
 èàòí ÷á ñà áíòàè çàðáà áèòèà éú,
 è óñòà ìó áèááíè, ìðèðèòè éúí ñáíáà
 èàòí ÷á ùá àéíàò: ñíúðò èèè ñáíáíáà!
 È óñàòè ñí÷èò è òðáíáò, è ñòóá,
 è àèéíà óíèàøáí: "Éíé á òíÿ éóá!"
 Íí àñè÷èè ìúé÷àðà. Õíààç ìò çáíÿòà
 áàèí òðòí ñøááíà, ìòáíðè óñòàòà,
 ìðíáóááí ìò ñèèà òàéíà, ìáíçíáòà,
 è ñ àèàñ èçàèòàðò, èàò ðúéà ìðííòðÿ,
 "Ááíéíáñèè!" - ìðíáóíà è òèòí óíðÿ.

Êí×í
 Çàùèòàòà ìà Ìáðóùèòà

Õ àèèæáíúá ñèàáíí, ì ìðà÷íí ààèæáíúá,
 áíè ìà áíðáà áíðáà, ì áíè ìà ìàááíúá!
 Áíííáÿ òúííà, ìáíçíáòà ìàì,
 áíííáÿ, ìúéíà ñ ááðíéíòáí è ñðàì!

Õðáíúò ááøá ìúéáí ñ ááòà è ìáááñòè,
 ñ áúñòáíèòè áíáðè è áàùè çéí÷áñòè,
 éíèòí áíðáàòà á òàç çèáííá ñáðà.
 Ó÷áñòà ñè áñÿéíé áá÷á ÿ ðàçáðà.

Áðãáúò ìò òðè ááíý íáíéíéí òðàìà
 áúðíáøá ìò÷-àýí. Íé ñòðàò, íé èçìàìà,
 íé áíé, íé çàèáíé íýìàòà òñíáò.
 Áíðöèðà áúðæàðà è íééíé ìò òàò
 çà ñãããáíá ñðàíí òñòà íá ìòáíðè
 è èèòàðí íúðàè àà ñè ñíçíðè.
 Íãðãããòà ááøá ìðèèè÷-íà íà ìãù
 çààóøáíà, íüéíà ñúñ áúçäóò áíðãù
 è ñúñ àèì áàðóðáí. Ñãèðáíèýò àèãã
 èçããããøá áá÷-á ñáíý àèè ñíçíàð.
 Áãòàòà ìèùýòà òíèàøáíé, áéãáíé
 ìðãã ìàéèè óáèðè è òðóííãã èããíé.

Áíðããòà èèíáøá ìòáúòðã, ìòáúí.
 Áúá àñè÷-èèðà í÷-è ìèàìðáøá íáúí.
 Áíéíáàè è çãðãàè, áíãàðè, ñðìàíàñè,
 ðóñèðà àèããè÷-èè è ááèèðà àèããè
 çèìàòà ó÷-àñòüá á ñíñèãáíéý áíé.
 Ìàééàòà ìüéããøá: "xãáí, íá ñã áíé!"
 è áãããøá ñèíó íáíüéíáíà íóøèà;
 è ñòàðòàòà áããã, ùí áãããì ñã èðøèà,
 ñíñáøá éóðøóìè áúá ñáíéðà ìíèà,
 è ìüæúð, ó÷-óããí, èìàøá èðèèà:
 ìòçãàè, áí íããí, æáíà íó èðáéìà
 àèããããøá àçèüéà íóíàè ààèè èìà.
 Áãòàòà ìèùýòà, èàðí çà ìúò ìðúá
 ÷-ãããòà áúðíáæ è àèãããòà èðúá.
 È áíýò èèíáøá ìòáúòðã, ìòáúí.
 Íííáí áíðöè öèããíè ñíýòà áá÷-áí ñúí,
 è àèìúò ááøá áúñòüé, è ñìúðòòà íá ááøá
 íé áðíçíá, íé ñòðàøíà, è èðúáòà øóðòáøá
 èç æáíñèè áúðàè íàìãñòí ìèãéí.
 Èóáíñò áá ìèàìíàèà áúá àñýéí íéí.
 Ñòàðöèðà òúð÷-àòà ñ ýðíñò íà èèòá
 è òúðãñãòà íóøèè ñ òðãíãòíè ðúóã...

Íòáúí áðããíããòà àèàè, ìíããííáèè -
 ñãáí áàøèáíçóòè òðàìà íàèãòáèè -
 óó÷-àòà, áúðíýòà, íãããããòà ðãã
 è ìãããòà ìúðòàè áúá íáííüáí áííá.
 Áèãããòàðýò òãòáí, á èðúá òííèà íèããñáí,
 íà òàç æúðáà àèãã àèããããøá ááçãèãñáí,
 è ñòðàòúò íááíéíí íáçá íó áóóúò
 ìðãã òàç ðàè ñèããè, ùí ñããòà ñìúðò,
 è àìãñòí ìíèáè, ìèà÷- íóùàòà éóðøóìè.

Èçãããíüæ ààèáéí, íà áíèèðà áðóìè,
 áíéñèà ñã çããããã ñ òðýñüé, òè÷-áøéíí...
 Ñããíðà ñã çãðãããã, à á áíæèý áíí
 áóøèðà ñãòèòà òðãíãò è ñìóúáíüá
 èàðí ìðãã áãñíèòà, ùí ìðèíãñý ìüáíüá.
 Áèðèàòà óòèðíà...ðàçðããý àèìúò

è íyêíé ãeãñ ÷ó ñã, ÷ã áòðè á øóíúð: - Íeé ñã áeðíã, áðàðý, ñ ààøeáíçóòe, çàùíðí ñà ìðúñíe, àeàè è òàeáóòe...
Áðí òàðñeà ñeèà, àà ñã ìðããããì!

- Íã ùàì! - Íã! - Íã áeàà! Íí-áíãðã àà ìðãì!
- Íøèèeðã ñe ààeðã! - Íã! Íã! - Ùí àà ñòíðeì?
- Àà ñã ìíeìðeì eè? - Ìúe÷e! Àà ñã áíðeì!
- Íðãããðãeýð eíé á?! - Áíeó! - àeèàð ñ áýñ, - Ñííãíããã íã ñòããã ìãæãó òýð è íãñ! Áãíã æãíã àeèíã:"xóeðã! Ñðãì!" è íøíã eúi áíeñeàðà òàðñeà è ìãíã áãçãóíã, è áúðíúð ðãçeèàðe ñìãýíeé íãðíã! Õðãíã ãñýeì ñúðòã è ãñýeíe æeáíð, íãúíýð íãðãíã òeý áóøe áíðãe.
- Àà ñã íã áããããíã íã òóðñeèeðã ìðãe! - È áúðíãeúð ìí-íã, è áíýð ñúñ áíãã ñãçã ñãíý ñòðãøáí è áðíãáí íãíãã, íí eíúã ìí-ñòðãøíí è eíúã ìí-áðíãíí. È ñíúðòðã eç òðãíã òó÷ãøã çeííeíãíí. Íð÷ãýíúã ìðã÷íí eèòàðà áãíòã, ìãeèe íã ñíçíãðã ñãíeðã áãòã. Íðãúí ñðãøð òðãíã çýííãeèe íøøeàeà çãáúeããðã ìeàíúe è áííãe, è òãeà! È ñòãíeðã ñòãðe ðãçeðýðã ñ çãóe èàð áíãçãííeé áýðóð ìeàíeíñeéý áóe èàðí òðúñ ñãçãíãí íííããeèe ñòíðãí.

Èçãããíúã àeãýðã òàì çeáúð ñúãíðãí!

Íãðóùeèã áããíã, áíýçãí íã áãðíe,
 ñeããã! áã÷íã ñeããã íã ÷ãããðã òãíe,
 íã òãíýðã íãíãe è íã òãíý áðíã,
 áãòí òðããðí ìãíã áúñòãíãeèe ðíã!
 Ñeããã òãã, ÷ã òe ñã íãúðãe àí eðãeíñò
 è áíðe ñã á íøøãe, è ìããíã ñúñ ñýeíñò.
 Õe á áíðããðã ÷ãðíã è ìðãã òóðñeèe áíãã
 eçãeáíã àeñíeì òãíý ñãeèãí eãã,
 è àeããã íã eèðíã, è ìã÷ã íã áããã,
 è òãíeðã ñããðeíý ñðãíí íã ìðããããã,
 è íãøðã ñãíãíãã òe ý ñãããðe,
 è çã òíeéíç æúððãe áíðãí ìòíúñòe.
 Ííeéí íã òãã, áðããã, íãíãeèúã ìðãøíí,
 íã áíðãã ðíãøeà ñãeããðãeñòãí ñòðãøíí!
 Õãíeðã ÷ããã áýðã ñeéíe á òððãíeé ÷ãñ,
 òãíeðã àeããe áãøã òúðãeãñòãí çã íãñ,
 çàùíðí òe ìããíã ñúñ ìãããíã ííãí
 è á íãøðã eñòíðúý òóðe ñããðeí ñeíãí.
 Çàùíðí òe áeãñíã á ñeíeý ìðíñòíð
 ñðãã ìííãíðí ñãeíñò, ñðãã íãúeè ñíçíð!
 Çàùíðí ìðíããíã è á áðíã ñã òãeíñã
 ñeããíí eàeòí Íðããã, eàeòí Ñãðããíñã,
 íããeðã áúã íóúãe, íeúíãíã á eðúã;
 çàùíðí òe - ñãòíý - ìðeíãð áããã ìðúã
 eàe ìðã ìãðíãã è íã ìíeè áííã,
 è íã ðã÷ã: Ìeéíñò! - á íãúãðã òðããííã;
 è - íeúíãeíã, òúíã, áãç eðãíñò, áãç ìú
 è ñúñ áíeè ðúóã, è áãç íeéíe áíãe,
 áãç ìeíãeí ñeããíí, áãç ìðeíãðe ñeããíe,
 úí ìãeèeðã ìðããýð ñ áãeèeèeðã ðããíe,
 òe ñ òãíeðã ñíúðð ñòðãøíã è òðããðe ìíe
 Èàðòãããí íããíeíã, Ñíãðã çãñðãíe.

Íí áíeñeàðã ñeíðí òðãíã íeðúãeãã,
 ìðãñýeúãã óãeãñ è ñíúðð ìðeáeèeããã.

ñ îòâîðáíè î÷è è ñúñ ííæ çàáèò.

È ñààíòà, óíèòà îò èàèñà ñòðúá,
 è àèàáíà çà áèóáñòòáí, çà íáñí è èðúá
 èçñèúðòà ñúñ çúáè. Áñíàèðà òðáùÿðà
 è ìñèòà èðáñíè ñ ààòàòà ìèøÿðà.
 Ñèèñáñèòà ìàéèè ñ ñíàèáá ñòðàòíáèò
 áéúñèàòà àèààè ñè í áíèèÿ çèà
 è ìàààòà, äðóáè - ñ íàñòðúóíáèè àèàñè
 áúá ñáíèòà èíèáíá áòøàòà áàòà ñè.
 Áúá òíÿ ìèá Èí÷í - ìðñòèÿò ÷èçíàð,
 íàðáíáí ìòñèàáíáè è áóíóíáñèè ñòàð,
 ñíàèèà æáíà ñè - ìèààà òóááàèòà,
 íà áúðáè ñ áàòáíòà ñúñ çèàòíá èíñèòà
 è ðá÷á: "Íááÿñòí! àèæ, íàñòàÿ ñá÷
 è ñí-èíøí íáúí... Òè ðàçáèðàø áá÷...
 Èñèàø èè àà óíðáø?" - È èèàòàòà ìàéèè
 áèááíá, èóáà, íÿíà è ááç àà çàáàéèà,
 ñèíæè ñá áàòáòí ñ òðáíòÿùè ðúóá
 è èàò áí òàèóíá á áÿèíòí ÷áèòà,
 çààòáíá è ðá÷á: "Óí àà á ìòçààè!
 Óáðÿé!"...È Èí÷í ñíæúò ñè èççááè
 éúðááá èç ááúðáè è; è ÷ó÷óð ÷áðááí
 áèèèíá è çàòà÷á, è Èí÷í áòðáùáí
 ñíàèááíá áàòáòí. Òí ìèà÷áøá, èèáòí!
 "Ìàéèà òè íá ùá á ñàíà íà íáááòí!"
 Ðá÷á è çàíàòíá èàòí á íÿèíè ñúí
 è áúçáè àèàáà ñè, ìèàííáèà á íáúí.
 Áèààèòàòà ìàáíá, òðóíúò ñá çàòðáñá
 è èðúáòà áàòèíñèà ñ ìàé÷èòà ñá ñíáñè.
 È Èí÷í ìàè ðá÷á: Íá ñòàíá ìú,
 ñí çà ááèí óáàð èíàì ñèèà éíù!"
 È ñíæúò àèíáùè ñíðÿ ñ ááá ðúóá
 ìðááí áàòí òóíà íááíáí ñúðòá.
 È ìàáíá íáááðáí, áðíçáí, ñòðàòíáèò

ñ îòâîðáíè î÷è è ñúñ ííæ çàáèò.

.....
 È òðáíúò áòòàøá ìò ìñè, íáááñòè,
 èàò ìàààòà á èðúáúá èèè áúá ááç÷áñòúá!

È áíñíá ìò ñáíáà, ìðáç áúñòèÿ àèí,
 àèááàøá íà áñè÷èí òèð, íááúçíóòèí!...

ΑΔΑΟΒ ΑΕΕΙΙΑΕ

Á ááíá ìèñèà ìèááíÿ, ñíà òúííáòà ñòðÿòà
 áááèííáòà áðàòÿ óéðèèè ñá áÿòà.
 ×áòàòà ìòíèíá. Íí-ñòàðèÿò áðàò
 ìò òðáñèàòà òáíáò, ðàçòðáíáðáí, áéÿä,
 èáæáøá íá áíèí á ðúéà ñ ðááíèááðà
 è òíé ðá÷á ñèááí: "Çáúí òúé òðáíáðá!
 Αèáíòúò ìòèáà, áúá íáúí áíðéú.

ñ ìòáíðáíè ì÷-è è ñúñ ííæ çàáèð.

Ííà òàç ìëááíý òýñíà ñòðàò ìá á àà ìðà...
Ùá ìè ñá ìà áíëý, á áíý, ìà ìíëáðí
ìííá àà èçáúóíà è éóððóí à ñúððáòí."
Áíáçáíí ìà ááíðà ñá ÷ó øóí áíëýì
è æëàñ áëëíà áúðëáñò:"Èçëáçðá ìòðàì!"

Ñòííáíëíúð óíëàøáí áíñðè ñè ìáààè!
Á÷-áðà æ è ìðëá òíé, áíáñëà æ ìðááááá.
Çàúíðí ñòðáòúð á ááçáóøáí è ñëáí,
ìà ìàëëèðá áóøè - ñúááòíëè ñàëðáí.
Óíé á áóó, ùí èàçè. Á òúííðí ìà òàðñòáí
ìíáëíñòðà áðàðóáá ñ òúííðí éíáàðñòáí.
È ÷íááè ìò ìááí á æúèð èàðí ñìéí.
È ááúàðà ñí÷-è ñëðèðèý ñè ñëí,
è ìàééàðà ìóùà ááòáðí ìà áðóíà
èàð áýáà è òèóí: "Íëáéíà ìè!" -áóíà,
è ìà ñáùà òðáíáð, ìè ëþáíá, ìè æàë,
çàúíðí áóøà è ñòðàò á çàáëàáýë.

Íí ìëòàèè Æáéíá, áðúç èàðí áëððóøéà,
ñòàáà áíëáí,áéáááí, áðáááá ñáíéòà ìóøéà
è áðúíáà èúí ááíðà è áëèà:"Íáçàá!"
È éíñàðà ùðúéíà ìà ìí-ìàëëèé áðàð.
È òóðñëàðà ìáíëà÷- èçðááá:"Óáðáòá!"
È áëðèà ñá ìí÷-ìà ìáæáó áðááíááòá.

Ááíðúð áá÷- òðáíáðè á áúðíáæà, á àèíúð.
È áááìàðà áðàðý áí áóíáà ñòíéúð
ñ ðááíëááðè ÷áðíè è ñ ìúæéí ðáøáíúá
áà óíðàð. Í÷-è èì ñúñ éðúá ñà ìàéáíè.
Ñúðòàðà èì ÷óéàð, ðúóá èì òðáíáðéúð
è ìðáùàð áúá éóíà è óæàñ, è ñíúðð.
Íëýáàðà á ìáèà, ìí ìðíóíé ìà áááà.
Éóððóíèðá óáðýð èàð ì ñëàèà çáðááá.
Áíýð á ìáðáááí: áááìà ñðáùó ñòí.
Èàð ðíé ýñòðááè ìáá ìòè÷-á áíáçáí,
óáëéóèðá òè÷-àð, ðáááð ìáëèàèýð
ìëááíýðà è ìóøéàð, è á ìðàò ñá ìíáýèàð
èàð éíéíøèè ìíáí, ùí æè áàçè ìíð,
è éðúáðà ñá èáá ìí øóííëý ááíð.

- Íáúí áàèòá ñéíðí! - áëëíà Ìóñòàðàðà è ìááíá; éóððóíúð ìðúñíá ìó áëááàðà.
- Áà çàíàèèè! - áëèà ñíàýíàðà ñááí.

È á ìëááíýðà ñéíðí ìðííëéíà áóíáí.
Ìëòàèè ìñòáíà éíðáá èàðí èáíúé,
ìí áðàð ìó ìòñëááíà ìðáá áëèçèèý ìëàíúé.

- Áà ñá áááááí, ðá÷-á, òóé ùá èçáíðèì! Ñòðàøíí ìà ìòðááý áíðáúèýð àèì! - Ìëòàèè áá ñòðàøáí. Çéíáí çàððáíáðà:
- Õè ìá ñè ìè áðàð áéè! - Ááëéíà ðááíëááðà è áðúíá á òèèà ìó. Áðàðúð ñá ìðíñòðý. Ìëòàèè ìíáëááíà è ðá÷-á: - Óíðý! - È áñðáá áúñòèé ìóøáé ìàè ðá÷-á: - Ùá ñáàðý! - Áðúíá ñá á ÷áéíðí è ìááíá á ìíëáðà.

ñ òàíðàíè ì÷è è ñúñ ííæ çàáèð.

È ááá áóøè ááèè á àðíçíèý ìèàì
òðúéíàòà èúì áíàà ñàíáíáíè, ááç ñðàì.

ÈÀÁÈÀØÈÌÀ

Íýèìèèì ìáñàòà èàè á òàèìòì ìàáíàèì ìð òúòàòà èì. Ìðááááíñòòà èúì ìáíèùáò
"Ìòá÷áñòáì" - È. Ááèè÷èíá

Í, Èàáèàøèìà áááíè!

Òíç ìàðíà ñðíááí
áà ìèñèè çà ñèààà ìá ááøá ñíñíáíèí;
èáíòì òàæáøá ìà ìááíáèé áðàð,
ááç àà ìðáàèçàèèà áíðàèý ìó ýà.
Òíé ááøá ñíñèíáí. Ñ ñçíð ìà ÷áèìòì
ááçðííòòí, òèàáíí æèááèçøá á òááèìòì.
ßðáíúð ìó ááøá è ðíáñòááí, è ìèè,
ñíáæá ñá ááøá ñúñ ìááí ðíàèè;
ìð èðèèàòà ñ ìááí á æèáíðà áá òðúáíáè
è ìà òðòáà ááøá èàðì áíè ìáðúáíáè.
Ìáðíáúð áá ìèðáí è ñí÷òè çàñíýí,
ñðáá ðíáñòáíòì òàæèí òíááøá ìèýí,
çàùìòì òááèìòì - è òí á ìèýíñòáí
è ìðáàè ñí-ìèè çèìòì ìèáýíñòáí,
è ðàçóíúð ìúðè ìà ìðíñòèé ìàðíà,
è áúðæè áí á áðýìèà, è ìðáàè áí ñèìò.
Òíé ýááøá, ìèèøá, æíáøá ñí Ìàððíáááí,
ñðáùàøá Ááèèèèáí, ÷àèàøá Ááðáííáááí,
ñí Èíèááà ááñáè èíèáøá ìðáñàòì...

À ìúèèòá áýòà ñòðàøíè ñá ìáááòì!
Òèðáíèòá ááñíè áúðèóáàòà áá÷.
Ìíèýòà ìèùýòà ìð òáðíèý ìá÷,
áñáèè ááí ìð èúðàè ìááèííè çàèàðè,
áñáèè ááí çèíááèñòáà - òáááðè ìðíèèáðè:
òóé ìáðáí òúðáíááò, áðòá - ðáíèèè çèá,
òàì ìðá÷à èúðáàà á ìèààòà ìàøèá -
íýèíè áàùà ááááí ìà ñáááí áá÷èòà, -
áíáñ ìèáííàèà ìèáííý, óððá áíááíèòà!
Ìáèðè è áúæáíý, áðáááæ, ìðíèçáíè!
Ñððíàòúð ááç ñòðýòà, ìðá÷úð ááç áíè
íñòàýòà. Òóð÷èì ááñíááøá, áèàááí,
áèàñòòà ááøá æèóòà è ñúáúð ìðíááááí.
È ìèùí ñí-áðòáí. Ðíáúð ááøá ýè,
èáíòì áèà÷èè á, ùá áí áèà÷è ìàè.
È ìèèý ñúááñò ìà òðáíááøá áíýáí
ìðíèèà òóé æèááíá è ìðáíá ááçñèááíí.
È ñèíáí ñáíáíáíí è ìáááæáíá ðá÷-
áí ìèèíè ñèóò ðíáñèè ìà ñòèááøá áá÷.

Èááñèè áá óááñíáè ìðááè òðè áíáèíè.

ñ ìòàíðàíè ì:-è è ñúñ ííæ çààèð.

È íàðíàúò ñíàøá. Íáááñàðà ñèìè
áéàùÿòà ñúñ òðàíàð ìàà ðíáñèèÿ éðàé
è ìèðàðà áíàà: "Áíéíàà ùà òðàé
òàç çàìÿ á òàáéíòí è ðàáñèèðà çáúíòè
ñçíðí ùà áðúíèàð è íàøáðí ñèúíòá
àà ñáàðè ìàà íáÿ, à àà áéààà ìðàé?
Áíéíàà ùà áðàìÿð, í áñííàè áéàá?"
Òàèà òà ìúéàÿòà á ìðíððàíðòàíðí ÷-óáíí.
À íàðíàúò ñíàøá, ñíàøá íáíðíàóáíí.

Èàáéàøéíà èçáóòíà ááíà áá:-áð òóé
è ðàçéèàðè áñè:-éí èàòí òðúááí çáóé.

Ááéíòí ñá ñ:-íà è áóíàðà ìàáíà
íà çáìÿ èç òàéíí çà ñáííáíàà áéàáíà.
Áóó ááéí ñòàáí íàáðáá ìðíóúð:-à
è áñÿéíÿ áúçðáñò, ñíè, èéàñà, áóøà,
ðàçíúðáà, ðàçáóàè èàòí áíðà ñíÿùà,
ùí òèðèÿð áÿòúð áíáçáííí ðàçéèàùà.
Íÿéíé òààð íáçíááí ñíúéíà ñá òíààç,
ñúðòàðà ñòáñíáíè ñáðèðà çàá:-áñ,
:-á ñòàáàð áíéáìè è òóíàð ñí-ñèéíí
ìò ìÿéàéáí ÷-óáñòáí ááéèéí, óíèéíí;
è ðàáñèíòí èáí ñòàíà èçáááíúæ
íáñíííí è ñòðàøíí. - Áñÿéíé ñòàíà ìúæ!
Èàáÿòà áúðæá ñíééíà, ñðàñíà
è èàòí ìò èçòíé çíðàðà ìðáèðáñíà
íáéààà áóøèðà ñ ííàèÿ ñè æàð...
Áñÿéíé ááøá áíáúð: ÿè, ñèàá, ìèàà è ñòàð,
áíáàðèé è áááíéé ñá ñíèðèàà ñèáíáí -
áñè:-èèðà áíðÿòà ìò ñúùèÿ ìèáíáí
è áúðçàðà íáúí àà íàíðàáÿò òàì.
Íò òíééíç òúðíáíúá òñáðèðà ñðàì.

Áñè:-éí èèíáøá. Ááéèéíòí ñèíáí
íà ñúðòàðà áááá áéáíá ñí-ííáí,
ìðáæíàðà áíàðüÿ è òèàáííñò, è ñúí
ñáàà áÿòà òðáñèà, æéáíò è íáúí.
Óñèèèÿ, ìèñèè, æáéáíèÿ ñèðèðè,
éúí ááíà ñá òí:-èà óíúðèðà áñèðà,
è ìðáíáðàæáíúá áíáçáííí ñòàíà,
è áàùàðà ñíàáí ñèíà íá óçíà.
Ìèàááæúð çàáðáàè øóíà, ááñáéàèðà
è òáíà àà àèðè ìáñòà ñí-çàèðèðè
çà ñðáùè ñòàéíè...È ìðíððèé ÷-èçíàð
áúç ñòíèà ÷-áðáøá ááñòíèèà ñúñ æàð,
ñúñ áéààà ñíáíðÿíà, ñ èçíóñíàðí øèéí,
è áðóá ìúò ñúðòá ìó íá áá òàèà áééí.
È ñèðñíèé ó:-èòáé áúá ñáíÿ óðíé
òáíà àà çááàðáà çà "ðèðáí æáñòíé".
è ðá:-ðà "ñáííáíà" àà ñíàðàðÿ ÷-áñòí.
È áñÿéíí ñúðòá è áðáíá, è ìáñòí

ñ ìòáíðáíè ì:-è è ñúñ ííæ çàáèð.

äóóúò íà áíðáàðà èçíúéààøá áá:-.
 Çà äðóáí òíáááà íà ñòàààøá ðá:-.
 Áðàæàèðà ìðáñòàðà è èðáíá ááçèðáéíá
 ñáúðçà á ááíí áñè:-èè èàð ááèèèà òàéíá;
 áñýéíé áá ìðèýðáè, áñýéíé ááøá áðàð.
 Çàáðàáèðà áñè:-éí, ùìòí áá ìðçáá:
 çàáèñòè, ðàçáíðè è ìèíáéí ìðá:-íí;
 èàðí :-ðáç ñèèýíá ñááúáíí è áðá:-íí,
 áñè:-èè ñá ñáóøèðà è ñúñ ááñáéáà
 ðáøèðà ñá áá:-á çà ñíúðð, çà áíðáá.
 Ááíí ááéí íáúí, ááíè:-èà òáè ñáýðà
 ááúòáàøá áóøèðà, ñáðýáàøá ñúðòàðà.
 Áúíáóøááéáíúá íá:-óòí çàá:-áñ
 ñíàý áñáèè ðàçóí, óíè áñýèà ñáýñò!
 Íáðíáúð æèááéøá ñúñ :-óáñòáí ñáíí.
 Ñáííááàðà ááøá ìèáíèèà óíà ìó.
 Òíé ñá áá óñáðèè èçáááíúæ áíèýì
 è áíðíá çà áóíðà, è ððááúð, è ñáì;
 è éíèíúð òòðñèè ñ áðáìááíá ñè ñèèà
 áá çà íááí íèùí - èííáðèý áíèèà -
 ñííííáíá àà ðóóíá ìðè ìúðáèý èðáè...
 È òúííá íáááæáà, è ñèááíñòáí ìðáè
 çàðóèýòà áñè:-éí - áúááúáðí áóðíí
 ñá èðèáøá ìúá á íáááòí èàçóðíí,
 ýááí ááøá ñáíí ááéí èáááè
 ìò ìá:-ðè è ñááðèíñò íáðáçóááí öýè.
 È áñè:-éí ñá äðóáí áóááøá á ìúáèàðà...
 Èóáíñòàðà áèáááéøá, óíúð è áèááàðà
 ìò äðóáááá ñáðèè ìðèèìàðà áá:-.
 Áíðááàðà áá áèèçéí, áèèçéíòí ááèá:-...
 Í:-èðá ñ ì:-èðá ñá ñðáúáðà ñèðèøíí
 è áá ñá ðáçáèðàð ñèíáíòí áá èèøíí.
 Òàéíáðà áá íáúà, ìðáèúð è ñíúðà
 ñáèááðáèè áýòà íà ìííáí íáúà;
 è èàð íýéíé ááííí ñáçáíáí è ìúáí
 :-óéúð íà éíáà:-à íá ñíèðáøá ñúáí:
 æáèýçíòí ìáéí èç ñááðèèý æáð
 èçèèçàøá óððíí íà èúñèàà òáíáæáð;
 ìèááèðà èðíýòà ñíèíòè òáéáóøèè,
 ìðíáááàðà áñè:-éí, èóíóááðà ìóøèè,
 òúðáííáèðà áéááè á çáñòíý áíèýì
 ìèíáíòí ñáíí ìðíáááàðà òáì!
 È á èçáèðà ñèðèøíí ñúñ øúíò è ñ áèóìè
 ìèááèðà òèáíáòè èáýòà èóððóíè.
 Áóèèèðá íá:-àðà ìáèñáíáá òíááç.
 Ñáèýíèðá òèððè ñòýáàðà ááç áèáñ
 :-áðáøíáèè áúíáð ñ íáðú:-è æáèáçíè
 è áèááàðà ááæíí, ìèñèáéèè ñá òðáçíè...
 È áúðóó ááðáúíðà ááèèáíñèèýò èáá
 èçèàçýøá çèàðáí è çèíáè çà ðáá.
 È ñ òáç ñèèè ìáèèè, è ñ òáç ñðááñòáá ñíáøíè,
 è ñ òáç áèááè ðóñè, è ñ òáç ìðúñòè íáæíè,

ñ ìòáìðáíè ì÷-è è ñúñ ííæ çàáèð.

è ñ òìç áúçòìðã èóäè, è ñ òìç äðáááí ñòàì
èñèàòà äà áóòíàò ñòðàøíèé äáèèèáì!

È á ìýéíèèì ááíà, òàéíí è ñèáèà
íàðíáúò ñðàñòá ìà ìýéíèèì ááèà!

ÌÀÈÑÈÉ

Î, íàðàçóííá è þðíáá! Ìíðáàè ÷òì ñà ñòàìèø äà ñà íàðá÷-èø Áíèääðèí?...Èèè íà
Ìàèñèé (1762)

Ñòì è äáàèñàò áíäèí... Òúíèíè áúéáíèè!
Òàìí ááúí áíðèðà àðíííèè àèñíèè,
óááæùà ñèðèðè ìð èúæíáíèé ìèð,
ìáñòì çà ñèèðáá, çà ìòàèð è ìèð,
ää ñà ÷-óáà ñàìí ðááúò ááèííðñèè
èèè áá÷-íèé øáííò ìà øóìèðà áíðñèè,
èè ìà çáííà òáæèèè íááíæíèéýð çáúí,
áúá ñèðñííà èèèèèè, ñòúíàèà á ñúí,
ááèí ñííàò òúíáí, íáñçíàð è áèáááí
íðáá èàìíà æóíáúà ìèøáøá ìàáááí.

Ùí äðàñèàøá òíé òàì òìèñèáí, ááèí?
Æèðèà èè ñíáí, ííá èè ààìàñèèí,
çàðáíàð ìð áúéáí, ìðáéúñááí, ñòàáýí
è ìðáá èàíàèèòì ñðáá ñú ìàè çàèááýí?
Ííèè÷-áè èè áíæè çàíèñáàøá òàì?
Ñèííàà èè áóòíáíè èçìèñèýøá ñàì
çà áúá ÷-áñò ìà ìýéíè ñèáááí ÷-óáíðáíðáò,
ááèíòýíèí, áèè èèè ñááòíáíðáò?
Ùí ñà òíé ìðáøá ñ òíý áúéúá òðóá?
Èè áá òèèííò? Èèè ááøá èóá?
Èèè òóé èáííí áá òáæúé è ááçóíáí,
ìàèíæáí ìà ìááí ìð ñòðíàèè èáòíáí?

Íáé-íñèá ìòáúòíà è ðá÷-á: "Èííáò!
Íà æèðèà ñíáí àç òóðèð ááíáò."
È òíé òúðèè ñíæèáá èþáíááí, ìðèááðáí
éúì òìç òðóá áíáúðøáí, ñíáèá ñíííèáðáí,
ìà áíèýðà ðíæáá, ìà áááíúáòì ñèíá,
ííáúéíáè ááçøóííí ñíèáèíà æèáíð -
æèðèà ááèèèí! Çàðáàè èíáòì
òíé çàáðáàè áñè÷-èí, áíðè è íáááòì!
Íèááá ìàèèà íáæíà ñúðááíáòà ñáíé
òúé íá á áèááàèà, ìè ìèáàèé ááðíé
íúðáèðà ñè èááðè, ìè ñíáòúò ìðá÷-áí
ñáíýð èááàè ñíá, ÷-óááí ñááðèíçðá÷-áí!
è èàð ìýéíè äðáááí áèáèáèñèè ìðíðíè
èè ìà Ìàòííñ áèáíèè ñòñðèííèèà ñòðíá,
èíáà ðàçèðèáàè á áúç áèááèàðà èíæà
òàéíèðà ìà ìðáèà è áíèýðà áíæà,
òíé òúðèè ì÷-è ñè ðàçòðáíðáí, áéýä

ñ òàíðàíè ì:-è è ñúñ ííæ çàáèò.

éúì òàíñà òúííéé, éúì çáàçáíéý ñáyò,
 éúì Áýèìòì ìðà, çàñíàéí áúéáíéí,
 è ààéáíà òàç èèñòè, è àèéíà àèñíéí:
 "Íò áíáñèà íàðàòúé áúéääðñèéýò ðíà
 èñòíðéý èìà è ñòààà íàðíà!"

Íáèà òíé ñçíàà òò ìéòì ìèñàíúà,
 ÷à áíéýì á òíé àèè è ìàè ùà àà ñòàíà,
 ÷à òò ñèàáíéé Áóáéí áí ñáàðéé Àòíí
 áèè á òðèñçíàáàí íàøéýò çàéñí.
 Íáèà àñýéíé áðàð ìàø àà ÷àòá, àà ñííé,
 ÷à áúðòèòà ñà èþàà òèòðè, ááðíéñíé,
 ÷à ñíà ñè áéúñèàèè, è íà ààéí ìúò -
 è çàðóé íà ìæàð ìàçè àà òúðíúò -
 è ÷à ñíà èìàèè òàðñòàà è ñòíéèòè,
 è òò ìàøòà ðíàà ñáàðòè è ìàððèòè;
 ÷à è íéé ñíà ààèè íáúí íà ñáàòúò
 è íà àñè Ñèíááíá éíéàà àà ÷àòúò;
 è éíàà òò àèèàð:"Áúéääðéíò!" ááñíí,
 òíé àà ñà áíðááá ñ òíàà èìà ÷àñòíí.
 Íáèà ìàø áðàð çíàà, ÷à áíá á ááèèé
 è ÷à òíé ðàçáèðà áúéääðñèéé ýçèé,
 ÷à á ñðàì çà àñýéíé, éíéòì ñà òðè÷à
 òò ñáíý ñè ðíàà è òðè áúðòè òè÷à
 è ñáíáòì èìà è áíæéý ààð
 çàòúðéý ááçòíí èàòì ááéí òààð.
 Áíðéí ààì, ááçòííé, íàòè çàáéòááíé,
 ñúñ áðúòèà òðíàà, ùí ñòà íàñíáíé,
 áàòì ñà ñðàìèòà òò ààøéý áðàð
 è òúðñèòà ìèùà á áðúòééý ðàçáðàð,
 è ðóáàéòà áðáøíí áàùéíé ñè éíñòè,
 è ìàøèòà òðààè, ÷à òà áèèè òðíñòè!
 Òà íà áàøòì ìèàìà ñðàì íàíáñý ààì,
 í, ááçòííé èþàà, à àèé ñòà òò ñðàì!

×àòáòà àà çíàéòà, ùí á ñòàðè áíàèíé
 ñí òàç çáìè ñèàáíé áúðòèèè ááàè íé,
 èàè ñúñ ìííáí èðàèñòàà èìàèè ñà áðáí
 è áèèà ááèèèà áúéääðñèà áúðæààà;
 èàè ñáàðè Áíðèñ ñà ñíèðúñòèè á Íðáñèààà,
 èàè á òàð Áñáí òóé òðàííáà áðààèè
 è ààðíáà òðàùàè; éíé áà Ñàìóèè,
 áàòì ñè èçáóáè áóøàòà áúá ààà,
 ñíéíðè Áóðàòì è àèáçà á Áèààà;
 ÷àòáòà è çíàéòà éíé áà òàð Øèøíáí
 è èàè ìàøòì òàðñòáí ñòíðèòà áí ìéýí;
 éíé áè Èááí ðèèñèè, ÷èéòì ñáàðè ìúè
 ÷àááñà ñà ñèààýò áí òíý ááí éíúà;
 èàè ñà Èðòì òðáñèàáíéé ñ Íéèèòíðà áè
 è èç ÷àðáíà òò ðóéíí àèñí ìè
 è èàè Ñèíáíí òàð óáðèòà òðíáííé
 è òò Áèçàìòéý òðèàìà ñíèéíé.

ñ ìòàíðàíè ì÷-è è ñúñ ííæ çàáèð.

À òíy ááøá ó÷-áí, òèèíñî ááèèè
 è íà ñà ñðàìáøá ìò ñáíy áçèè
 è éíàà íyìàøá éíáí àà íàááèèà,
 òíé ìèøáøá éíèèè, çà àà ñè ìí÷-èàà.
 ×áðáðá è çíàéðá, ùí ñúí àç ìèñàè,
 ìò ìíáí ñèàçáíy è éíèèè ñúáðàè,
 ÷-áðáðá, í, áðáðy, àà àè ñà íá ñàíyò
 è ààì ÷-óæááíòèðá àà íá ñà áíðááýð...
 Íà àè ìíèðà éíèèè, òy á ààì çàááð,
 íáèè àá ìðáíèñàà è ìíæè ááç÷-áð
 è ìðúñèà ìí àñè÷-èè ìíèy è áíèèèè,
 áá áúèááðèí ñòðááà, áúçàèøà è àèíá.
 Òy á ìòèðíááíy, áíæà áèááíàò -
 ìèááèè ìðáàè ìúáúð, à ñàððèy - ìèàà,
 éíèèí y ìðí÷-èðà íyìà àà ñà èàá,
 éíèèí çíáá íáy, ìíáí ùà àà çíáá."

Òúé ìúèááøá òíç ìúæ, á èèèèyòà ñèðèð,
 ñúñ ìíæáá òìèñáí, á áúááúáðì áíèð,
 éíèèí ìíáí áááíy, óððèíè ìðííñíá,
 ìí ìà÷-áðì íáðì ìèááà íá èçíóñíá
 è ìðìèèà èáííyò è ÷-áðèíáíèè ç çáúí -
 ðááíðè ááç ìòáèð, ìí÷-èáèè è ñúí.

Òúé ìúèááøá ìðáàè ñòí è áááèñàò áíáèí
 òíç àèá Ñááòíáíðáò - çà ðáy íááíááí,
 è óúðèyøá òàèíí ìðáç ìðáèè òíáç
 íáè-ìúðáàòà èñèðà á íáðíáíàòà ñáýñò.

ÁÐÀÒß ÌÈÈÀÄÈÍÁÈ

Ííáéðá ìè, èðáñíè ìàèááíñèè áááè,
 ìííáéðá ìè áàøðá íááèíè ìðèíáèè,
 áðúéíáðá ñè èèðèè, ìðàðáðá ìè èèèè
 íà áàøèy èðúøáí è çáó÷-áí yçèè.
 Òðáíáðyèèè ñèááèí, àç ùà àà àè ñèèøàì
 è éúí ààñ ùà óúðèàì è ùà àà áúçàèøàì
 áááí ñ òèðà Ñòðòíà, áááí ñ ìúòíèè Áðèí,
 áááí ñ àèà æáèíèè, ùí ìðàùà Ìèðèí;
 èáðáðá, áððáðá, íáñíè ìàèááíñèè,
 ìá÷-àèíè èàð ìáñíè íà áðyá áááèèíñèè,
 ñáðóæáíè ñ áúçàèøèè è ñ íèíááí çáúí,
 àèááèèðá, áóááðá ìò áðíáíèy ñúí
 òáç ñííáíè ñàððè, òáç ìðáááíy ááðè,
 ùí èàð ñáíèè ÷-óáíè ìúèíyò ááèíááðá:
 þíáòè èçìðáèè ááç áðíá, ááç ááíòè
 çà òíðñèà ñáíáíáà ìàáíáèè áíðèè,
 ìðèyòè èáááíòè, áðóæèíè ìàððáíè,
 ìíèðèðè ñúñ ñèááà, ñúñ èúðáè è ñ ðáíè,
 íàðáááíè ìúèèí, áíòíáè çà áðáí,
 íèíè Èðáèè Ìàðèà - áá÷-áí ááèèèáí!

ñ ìòáíðáíè ì-è è ñúñ ííæ çàáèð.

Àèáíèè Èðàèè Ìàðéí! Áñáñèàáyíñèà ñèàáí,
 íà òúíè òáíðàçèè ñúçàáíúá ìúáèyáí,
 Ðíèàí ìàèááííñèè, çàáàðáí è ìèè,
 òè áàéíáá ñ òáíèðí èíà ñè ìúéíè!
 Ìí èíè ñèáòà, ìí èíy ìóñðèíy -
 òè íà ñè ðàçìàðòáè ñàáy ààìàñèèíy?
 Áá íà ñá à ìyðèàè òáíyð ñòðàðáí ñòáí?
 Éúáá íà ñè ìyðàè çèàðáí áíçàóáàí!
 Áá íà ñè ñá áíðèè ñ Ìòñà Èáñáàæy?
 Áá íà ñè ìðáíóñèàè èíy Øaðéíèèy?
 Á èíy ñèàèà çàðàáà, áúá èíè èàíúé yè
 àèðy íà ñòáàè ãðàìàáíèè òè èðàè?
 Ìò Ááèãðàáà áí Ìðèèáí, áá á àèóòà ìáúáðy
 òóðyð òè áúððíà òúíèðà ñááðy,
 áí Èóéóø ìá-àèíè è áí Õáèèíí
 ìðèçðàèúò ñá ìíñè ìà ÷áðíèè òè èíí
 è ñá ìyðèà òáíèðà ìàèçìàðíà ñáíèà.
 Èíy èè áá òáy ááñíñèíáíà ìáíèà,
 ùí ìòèúðíè òíy àèááí èñíèèí -
 ñ áàèí èðàè ìà Áìóñ, ñ áðóáèè - ìà Ìèðéí?!

Èàðàðà, í , ìáñíè, ñíñáíè áíèáíè,
 áúçàèøèè ìíñèááíè çà àèáøáòí áðáíá!
 Ìáéòá àè ìðè Ñòðóáà, áðáá òóááà è ñòáð,
 ìáéòá àè ìðè Ñòðóáà, áðáá òóááà è ñòáð,
 ááòí ñá ðíàèòà ááàòà Ìèèàèíà,
 ìà Ìàèááííèy ááàòà ááðíè ñèíà.

Áúá àèàæíè òúíèèè, ìúéíè ñ ìðàè, áííè,
 ñíáæáó ááèíáíè è ìíðíè ñòáíè,
 áíèáòà ááà áðàðy, á ìéíàè ááà ðíáà,
 èàð ááà æèàè òðóíà, òúðèáíè á ááà áðíáà.
 Ááèíáá ìèíàòà!...Ìò ñèúíòá çàðy,
 ìèðí ìò ìáááæàá áí òyð ìá ìáðy!
 Ìðíèèáðè áúááòá, í òúíèèè àèàæíè!
 Èíèèí àèè ñòííèòòá, ñúðòà, ñèèè ñíàæíè,
 èíèèí çèè ìáñèèy, æúðòàè, ìèàáèíè
 ñíáúéíàòà áàøòà ñíðááíè àèúáéíè!

Àèèèððèè áá àèyçúè ìðúá ó ñáíèòà ááçáíà.
 Èííòáíðèí ìí-ìíñèá èàð ìááí èç-áçíà.

Çàúíðí á áàèí ááè, çà ìðàááàòà àèóð,
 ðàçáóæáàòà ñíáèí ìáðíáíèy áóó
 è ìà áðàðy ðíáíè ÷ðáç ðíáíðí ñèíáí
 òá áíòááòà àèòàè è áúááúá ìíáí;
 çàúíðí òá ìúðàè óñáðèòà ñðàì -
 òóé ááèèèí ÷óáñòáí, è á àèóòèy òðàì
 ñòíðèòà áá àéíàð òèíè yñíè áíáó
 ìà yçèè, ñáðáááí ìò ááèíáá ìíáí;
 çàúíðí èàçàòà: "Ìáðíà ñíá ááèèè
 è áíñíá ñíçíáà ìáøèyð yçèè!"

ñ òàíðáíè ì-è è ñúñ ííæ çàáèð.

È àèèíàòà ñèèí: "Íðàçèíà òííòóò
 ñçíðáí è ìðúñáí íà òàíàðèíòóò!"
 Çàùíòí ñíàýòà, ááç àà àè à ñòðàò,
 ñ ñèèíèè àà ñà áíðýò è íà áá àè ãðýò
 àà ìðííàáíàò æúðòàè çàðààè íàðíàà
 ñ òèý ñèààèè áóíè: íàóèà, ñáíáíàà;
 çàùíòí ñàèðàòà ìáñíè ñí òýè èðàé,
 òúé èàèòí ìðè Òóíáæà ìíèòà ìðáç íàé
 òðèíààòèèè ñáèðàò è á èíøíèòè áóæààò,
 çàòíàà ñí-ðáñí òò ñúí ñà ñúáóæààò;
 çàùíòí óàèòà èèòèà ìèðèçèèàà
 òò çàðàááò è ðíñáí, è òò èèàñ íà íèàà;
 çàùíòí òò àñèòà áíðè è ðáèè
 ñáááíèè è ñáàòàè, òíðà è òèúéè
 íàíáàèòà ñáðàòà, áúçàèøèèòà ñèýòà,
 íà ñááàòà ñòàðííò á ìàíàòà èííàòà;
 çàùíòí ñòðóíàòà á áàèí íáùè òíí,
 àñè-èí ùí áá òòçèà, ìðèíáà, çáóé è ñòíí,
 çàòíàà ááíà ñí ìàððèéúò íàòèóçè
 ñáíèòí ÷áðíí ðáñí è çèíáí èàçà:
 "Çà òáç áàà òàéáóèà òðýááàò æáèçà."

È áòí çàùí ñà áíáñèà íèíáíè,
è á òèý òúíèòè æèàè çàèíáíè.

Áúèáí òà òúðíýòà. Òúíè-íèýò ñíðàá
ìðàáýøá áááí æèáíòóò èì íèàà.

Ááçáíí èçááñòúà çà ìèèíò áíàòàñà.
 È Óáíáð, èíðèè íà áòèáíà ðáñà,
 áíýçáí íà èíòóííòáí, íà èáííò, íà áéóá;
 Óáíáð, ñí ñðàà ñè ñçíðíí òðí-òò;
 Óáíáð, òò èúáàòí ìðáç ááèíáà òáèè
 ðàçáðàò è ìúðòàèèí á ñáàòà ñà ñà èáèè
 è èíèòí çàáóèè àñè-èèý áúçòíè
 ñ ááíà áúñòà ìðáæà è íèèé òúé-íè
 íà áóòà íà áááá íèòí ìèñúè ííà
 íà ÷íáàèà, ìáíáè áúá áðýíèà ñòðíàà,
 ááç áýðà á áíðáàòà è ááç èááàè;
 Óáíáð ìðè òàèáàç ááñò ñòðáíáðà òýè
 è óíèàøáí ðá-á: "Áðóá á áíæèé ñúá!
 Òèý ááà óáèéòà òðýááà àà óíðúò!"

È èàò ñà ìðáèðúñòè, ìðàòè èì òòðíàà.

Ííùòà áá ñòóááíà, ìðà-íà è ñòðíàà.

Íà çàðáíòà ðáñí òúíè-íèý ñáíá
 íàèáñèòà áóíè: ìèèíò è æèáíò!
 À áááíèòà áðàòý á ìðááñíúðòíè ñòðàááíúý
 èçíòúàòà ñáíèòà ñíñèááíè ñòáíáíúý.
 È áá-á íáçàòè òò áðíáíèý òèàà,

ñ ìòáíðáíè ì:-è è ñúñ ííæ çàáèð.

òá ìðàùàòà ñáíáñ ìà áíæèÿ ñáÿò
è øóøíÿòà òèòí ñ ààñíááùà ñèèà:
"Èàè ìñáí òà èðàèì, Áúèääðèì ìèèà!"

1882, Ìèíáàèá

ÐÀÉÍÃÑÈÈ

Ìá:-òàðàè ááçóíáí, íáðàç íááúçííæáí,
ìà òúíá áñòà ñèí áíáúð, òðááíæáí,
Ðàéíáñèè, òè äðáíáø ñíá áóðáíá áúñò,
èç éíèòí ñíæèáæää ñíèóñ-óíáí èðúñò.
Ñèí, äðáìè, ñí:-èääè, òè, éíèòí ìá ñíáøá,
òè, éíè ááøá àèòúð, éìðàè, ùí èèíáøá
ìáá ìÿèàèúá çèíááí, ñòèòèáí ìáúí.
Ñíè! Éíè ùà ðàçáóæää áá:-ìèÿ òè ñúí?

Ìðèðíààòà ááùà ááøá ñá ñáúðèàèà:
òÿ ìò òáá àà ñòíðè ááíèé áá èñèàèà,
çàðíáà á æèää òè èàòí á ááíá ìáù
òúðèè òíèèíç ìèáìúé è áúçòíðá áíðáù,
ñ áðóá òááí ááííí ñá ìáìáñè òáíí:
òè ñòáíá ñúçááíúá ìò èðáéíñòè ñáíí,
áèáíáíò ìò ñòðáñòè, ìò çéú:-èà è ìù,
áóøà ìúéíá ñ áóðÿ, ñ áéÿñúé è ñúñ ìù.
Òáíèòà áðáæää ááøá áðáæää ñàðàíèíèèà,
òáíèòà èðáíá ááøá èðáíá èñííèèíèèà,
èðáíá ááç ñúíáíúá, ááç ñáÿñò, ááç ìðááàè,
ùí èàò èðúñò ìáðñáí òè ááøá ìíáè.
Òáíÿò ñèíáíè ááøá: ñúúðò èèè ñáíáíáà,
ñúíÿò òè - Áàèèàíá, éóíèðúò - ìáðíáà,
ìáðíáà ñ ááç:-áñòúá è ñ éúðàè ìáéÿí.

Òáíÿò æèáíò òáèèé ááøá áàèí áéÿí!

Òè æèááàøá áéáááí á áúááùáòí ñèðèòí.
Òè ñá áðáøá áðúçèí á ìèíèíòí ñèòòí
è ìòòáì áèá:-áøá èàò ñíááááí çíàè
ááèíáá ìò ñèààà, çàðóèáíè á ìðàè,
çà òàðá, þíàòè áúèøááíè ìðáááíúÿ,
ìáðáñíáèè ñ ìèáñáí ñòàðèíè ñèàçáíúÿ;
òáíÿò ìðèíá ñíæèää áèæààøá ìááðáá
ìò áúèääðñèà ñèààà ñòàíèèè ááç:-áò
è á òúíá ìè áðááíñò, ááçáúíá ìðíáàèà,
òè áèàðááøá ñíáèí áñáèíáòà òÿèà.
Ìèùí ìááúçííæí çà òáá ìá ìòðà.
Òè ááááøá ìáðàç ìá áñÿèà ìá:-òà.
Ìá ìáíè çàááàèè, ñòèíèñè ááçíòááòíè
ìðááèáááøá òáíèòá áúíðíñè çàááòíè;
èñòíðúÿòà, ìðàèúò, áðáíáòí, ðááúò
ìá çíá:-áòà ìíáí á áíèáíèé òè ìúò;
òè èñèà áà áóðíáø, í áóð ááçííèíáí,

ñ ìòáíðáíè ì÷è è ñún ìíæ çàáèð.

íàùàñòáí ìá÷òàòáè, àíñòíè è áíèí,
 â áàèí ÷àñ ààèíòí ìà ìáð áàèíáà.
 ×óòíà ìèà òáíéòá àíðáè àèèíáà,
 éíààòí ìðè Ñààà è ìðè Áúíáíáèòá
 àèèíà ìðúá "Ñáíáíáà! Ñýéíà á çíðíèòá!"
 È òó ñ ìáðí ìñòðí, òó ñ àíðáùà ðá÷
 ìáàáæàèòá ñáèøá ìà áèèç è ààèá÷.
 Áàèí ñàíí áóááí ñðáà òíèèíáà ñíýùè,
 òè áàèí çà àñè÷èè èàòí àáíí ááyùè
 ðááíòè, áíðè ñá, ñòðáñèà, áúéíóáà,
 òóé ìúáðáò çàìèñèáí, òàì éóáà àèàáà,
 ìðá÷áí óçíèè á Ñòàìáóè, àáíáðáè á Áàèèáíà,
 ìáð è ðàçáíéíèè ìá ñúùà ìðáíýíà,
 ìèñúè è æáèýçí, èèðá è òðúáà:
 àñè÷èí òè áá àèóíí çà ááíà áíðáà.
 Èñòíðéýòá èìà àà ñá ìçàìèñèè
 áúá éíé èèè ááçñíúðòáí òááá àà ìðè÷èèè.

Òè óíðý. È ìúòýò èúí áðíáà òè ìýì
 ìáðáñúè á áá÷á ñún áóðáí àíèýì,
 è ìðáòúò òè áíèà ááç ñúéçè ìááíáíè...
 Íá çàðáñíà ñàíí, àáðíð òðááíáíè,
 ìðíèñúò øèðíèèè, éíèòí òè òíáàç
 á áúááùáòí òúíí ìòáíðè çà ìáñ!

1882, Ìèíáàèà

ÈÀÐÀÄÆÀÒÀ

È òúòñýò áóòá ìà Èáðáàæàòá!
 Áìòáà

Áóíòúò áá ìíàçáí. Á àíðñèèòá óñíè
 ìááíáòá óáèðè àñè÷èèòá àáðíè.
 Ñàì Õáàæè Àèìèòúð ìáæáó ìèð ìñòà,
 çàùíòí ÷èñèíòí ìáááè òðááðíñòòà.
 Íúðáíòí ààèæáíúá, ìúðáàòá àðóæèíà
 áíéáà èàòí áóðý, èàòí ñúí ìðáìèíà -
 ìáòáíð ìáàèááí á ááíà òúííà ìù.
 Áóèàòèòá àèàè òðáíáðáòá éíù
 ìò áúðíà ìà áíý, ìò òàç íóáà áóíà:
 "Ñáíáíáà", ùí ìèíà èç òýòíáòá øóíà,
 è áéúò ðàçíáñá èàòí áàèí áúó,
 ìò óðáà ìà óðáà è ìò áðúó ìà áðúó,
 ááòí ñíááúò ìýòá áýèà ñè ìèðèáèà.
 Ðíàòèòá ñíýòá ááç áðíá, ááç çàáèáèà,
 ìà áðúó ìèàìèíàòá. Ìè áàèí ìò òýò
 áíý ìà ìñòáàè, ìà óñáòè ñòðáò,
 çàùíòí éíààòí Áóíáàà ìèíáòá,
 èðúñòíñáíè ñááè ìúèèíí òáèóáàòá,
 çàùíòí ìà àñè÷èè á àíðáèòá áóøè
 ñáíáíáàòá ñèèà è èóðáæ áíóøè.

ñ ìòàíðàíè ì÷-è è ñúñ ííæ çàáèð.

Éñàíààòà ááøá: íà ìàñí óáðáòà!
Éíçèíèàòà ááøá: ìì÷-áòà, òíðáòà!
È áíðàèyò Ááíèíà èçàèààøá ñ áíáá
èç àèìà àèñíèí ñàèèáíèy èáá.
È ñíúðòòà ááñíáéøá íà ñàáíòà èç ðíy,
è ñòíðèíà òòðòè ìàáíàòà áúá áíy.
Ìàøàòà òíèàøáí è ñ íááúñáí èíá
èçíðàòè ñòí ìóøèè ñðáúó ááèí ðíá,
è òèèyàè áúèòè ñðáúó ááíà ÷-áòà,
ìèíàèà èàò ñýíèà ñ òèy ñíèàòà...
È ñíòèòà íàøè òíðyòà ñúñ ÷-áñò...

Ìèðòàá áá áíáíèáí ìò òàèààà ááñò.

Á òíy ÷-áñ áúèòèòà, èíè ìúðøà òúðñyò,
ñ èðàè áúðàè èì ðíáyò è ìáñà èì èúñàò;
è àèàáíèòà ìðèè, ñíèáñèàíè ñ èðúá,
á ìúðòàèòà èì ì÷-è óáðyò ñáíy èèúá;
è ìóòèòà çèàòíè á áðúí÷-àùè ðíyòè
èàèñí íàèèòàò ìáíèòà þíáòè,
èçèíæáíè áíèè ñíá ñèúí÷-ááèé æàð.

Ìèðòàá áá áíáíèáí. Íáíòáð àèà è ñòàð,
òíé áá ñíááèòàè. È ñíááá ìó áíèèà
ñòðúííà ìò ðàáñò. Òíé àèáíà ááñèèà
ñí áñè÷-èèòà úáèè è ìáñòáíà ìèà÷:
è òðúíèè ñíáèòà áááíèyò ìðà÷-
ìðáá òèy ìèàøèèà ñíàè è ìðíèèàòè.
Ááòàòà ìèyòà ìò óæáñ íáçáòè,
è áíðèèòà ìàèèè àèøàòà ááááì,
áíðáá àà ñíçíáyò èíé ñá èþøèà òàì.
Ñòðáòúò ááøá íáúè. Òúííèèòà áyòà
íááèúñèàíè. Áðááñ ìèàááæ àèñyòà:
ááíè ìðyòà á áðúí÷-èè, áðóàè ñ íáðàç ñèí,
òðáòè - ìò ñòðáò ìúðòàè - æúèòè èàòí ñíèí,
ñýèàø áá ìáñòàèà ñíúðò è ÷-áðíà ÷-òíà.
Áðàò íá ñíáéøá ñ áðàòà áòíà àà ìðíáòíà,
ñèíúò ìò ááúà ñè òðáíáðáøá áèyá
èçíyíàòà - ìðèçðàè èç òúííèyò àá,
øóøíáøá çèíááúí è óæáñúò ñáéøá,
áúæàòí ìáñíèðíí ñá ñ íáúí èþèáéøá.
Ñòðáòúò áá íà áñè÷-èè èèòàòà ááíòàè
è ñáíy çèíááúè ìá÷-àò áá èì ááè.

Á òíáà ñáèí áðáíá á áàèèáíñèèòà áááðè
áíèñèèòà òàíàòà Èàðááæàòà òðááðè.

Òíé ááøá þíáèà ñ áíðáúàòà èðúá,
Èàðááæàòà òðááðè, áúá áèòèèòà ìðúá,
ìúáðáò áúá ñúááòà, ìðáè á ìèáíèáòà,
çà ÷-áòàòà áíðáíñò, ñèàáà íà áíðáàòà,
íà Òàáæ Àèìèòúð ñúðàòíèè è áðàò,

ñ ìòàíðáíè ì÷-è è ñúñ ííæ çàáèð.

èàðí íááí òðàáúð, èàðí íááí ìèää.
×óáñòàà ñà áàèèèè á àààìàðà áíðÿòà,
íà ñúùíðí çíàìà ñèóæèðàèè áÿòà,
íà ñúùàðà ìèñúè - æèá íáðaç è ìèúò.
Áàèí áá àèàààðà, àðóàèÿð - óíúò,
áàèí ááøá áíæàà, àðóàèÿð - èúðìà÷-úò,
èúì ñíúððòà áíðíáè ááíáèáí àà èðà÷-àð.

Èàðààæàðà ááøá ñáúðçáí, íèíááí,
ìèðúæáí ìð ìðúñíà è ñàèðáíà ñááí
èðúáíèòè, ìñòàðèè ìð ðaçáèðè ìðáè,
ùí áí íà áúæàðí çàáèà÷-àðà áíðáè.
Ñàìñè ìð áíðèèðà áíÿ ìðáèèáÿè,
ðaçáèð, çèìíèó÷-áí, ñ èðúá ìèèñèáí öÿè,
èàðí èúá óààðáí, èíé èðúáðà ñè áóáè,
Èàðààæàðà áíðáí, ñðáà ñíàóíáà áðóáè,
áúðááøá çàìèñèáí èúì ñçíðíèè ñòúéá -
áèáíáíò óæàñáí á íàðíáíàðà ñèðúá.
Òúèìàðà èðáè íááí ìàðáèí ðáááøá
è íà áñÿèà èðà÷-èà ñáá÷-á ðàñðáøá.
Ñíèààðèðà áðóáè íà ñáùàðà æèè,
áàòàðà ñí ìúòÿ óúðèÿòà ìó èàè,
à ááíà èàáúíà ÷-òóúèà èçààèè
è ñ áÿñ áúç èèòá ìó òðè óààðà áàáá.
Òíé áúðááøá ìðà÷-íí, ñíèíáí è àèóò
íà ññóáíè, íáèáè; ñèèèèÿð ìó áóò
èàðáøá èúì áíÿ, áá áÿòà ìñòàèè
áðóáàðè çàèèáíè, ìà÷-ðè, èàáàèè...
Òíé àèæààøá ÿñíí áóíðíáíèÿ èáá,
èáðáù íàá àèàáà èì è áíðíá çà ðáá,
è áíðèðà èðáííè, è ííaç ìðèðíáà
øèðíèà è ÷-óáíà è ìúèíà ñ ñáíáíáà,
è Òààæè Àèìèðúð öÿè á èúðáè íáèáí,
èíéòí ìó ðáááøá: "Ùí ñà áàááá á ìèáí?
Èàðààæà, ááç ðááá íà óìèðàì àçè!"
Èíáà áí áúæàðí òíé ñà áíðúððàçè,
ì÷-è ìó ñáàðíàðà ñ íáááñáí ñáàðèèè,
òíé íááó áúðáè ñè è íàààáà àèè
è ñááíðà óðèðíà è çáíáíÿ ààæá,
çà àà ÷-óé ñí-òàðíí èàèáí ùá àà èàæá
ìíñèááíèè áúñòáíèè çà ìíñèáááí ìúò.
Çàùíðí áúá òáç áíè íà óæàñ è ñíðúò
ìðè ìíáíðí ñáèíñò, ìðáààðàèñòàà, àèòìè
èaçáàðà ñà ÷-áñòí è áíèáíè áóìè -
èç íÿèíè ñèèíè, áíèáíè ñúðòà;
çàùíðí ñðáà òèÿ ñíèàøáíè èèòà
ìíÿèíáà áçíðúò ñðáùàøá òèðàíè
íà ÷-àèàðà ñ òàéíè ñèíáà íà÷-úðòáíè
èàð ìñòáíèè ñèàáíè ìð áðóá íÿèíè ðíá,
íà ìñòáíáè áá÷-á ñá áíæèÿ ñáíá.

È áðí ùí èàçà òíáàç Èàðààæàðà,

ñ ìòáíðáíè ì-è è ñúñ ííæ çàáèð.

ñ ñāēāā ēúì íàðíāā è ēúì íāāñāòà:
 "Íðñùāāāēòā, áðāòÿ, ìðēāàì ñāāā!
 Íðēāàì ā āóøàòà ñ āíēÿìà òúāā:
 íā òíðÿò ā Àāēēāíā ìò ìèðā ðāíē,
 çàðíāā ñòā àēā òóēā āíāñ ñúāðāíē.
 Ñúēçè íā ðííāòā çà ìāí òíÿ ìúò,
 àìè ñā āíðāāòā è àēā çà ñìðúò,
 çàùòí íāñòāíāòā ííāē āðāíāíā,
 ā ēíè íā ēðúāòà ñā íā āāāā òāíā
 è āðíāúò ā ñ-ìēē, íāæāēē ñçíðúò
 çà āñē÷ēē, ùì ìèñēÿò è ÷āñòíí ñā áíðÿò.
 Íā ñúì àç ññēāāāí è íā ñúì àç ìðúā,
 āāòí òúé òìèðàì. Áúēāāðñēàòà ēðúā
 ðāēē ùā ñā ēāā!... Ñíúðò èēē ñāííāā!
 Áāñíāēòā, òèðāíē, íí æēā ā íàðíāā.
 Ðíāòēòā ñ íāçè íā ùā ñā ñēðāòéúò,
 íàøòà ñíúðò ùā āāēāíā äðóāē āà ìðúò:
 çà āāñāí òðēñòà, çà āāàìà òēēÿāí.
 ×óéòā ìā, òèðāíē! Íēē ñā íēāíā ìēāāí,
 èñēàìā ñāííāā, íÿìà āà ñā ñìðāì,
 ùā ñā áíðēì ñ āàçè, ùā ìðēì, ùā ìðāì
 òà ìāē āà áúçēðúñíāí! Áúāāùāòí òÿēí
 àç āí àēæāàì ÿñíí èàòí ā íāēāāāēí,
 ñēíðí ùā āà ðóóíā çāāðñēàòà àē àēāñò,
 çà áíē, ìòíúúāíúā, çà ñíúðò, çà ñāííāā...
 Íí àçè òìèðàì!... Àà æēāāé íàðíāā!...
 Ñíúðò èēē ñāííāā!"

È ēíāā ñā ēþøíā èç áúçāóòā íí,
 òí òēēāāē áúðāē èçāāāíòā ñòíí
 è áúēāí ēíù āðāìā òàì ñā íāíñāíāā
 ēúíòÿòā òāç áóìè: "Ñāííāā, ñāííāā!
 Ñíúðò èēē ñāííāā!"

1876

Áðāòēāíāí ìāāíā ññāèð ñēāāíē áēòāè.

Èāēòí āðāā, áíðāàòà ñí-áíā ñ ìíēèðāè,
 ñ íāāāæāè è íāñíē è ñāúðøè ñ ñāðñí.
 Áàòāè ñā ìðāāāāā, óāè, ìúēçāøēíí,
 Èíðēāùèòā ēāāíā ìðē ìúðāàòà áóðÿ,
 òííúò ÷āðāøíāè íā ñíāñē Èēèñóðā
 ñ àēñíēèòā óðāè; áēāíāòà çíðā
 àēāÿ ā ēðúā è ā íēāíúē Ñðāāíāòā āíðā.
 Íāíāāþðòè òðāáðè ñēāā āāñāò áíē áíðāè
 ìèèðēòā āðāòèòā íā ìðúñíēòā ìðāè;
 Èāāēāøēíā-āāðíÿò, òāç áóøā áóēēāí,
 áēāā òāíàò íēāíēē ÷ðāç āāēí àðēāí
 ìò ñāēÿíā ìðíñòè, è ēúāúò Áāíēíāñè,
 òóé ñìāøāíúā ñòðāííí ìò Èāāñēè è Ðāēíāñēè,
 çāāēíā þíāøēè áúç āāíā ðāèà,

ñ òàíðáíè í÷è è ñúñ ííæ çàáèð.

èçääááí íá èàçààì òð éíý ðúéà,
çàùíòí ñðàìúò ìè èçääðý ÷áéíòí...

Áíðáà ñððàòíàèðà! Â éíýòí ÷èñéíòí
íàáàè íà áúçòíðáà - òàç íéýáà, òíç àèì!
Óääðúò áá òàæúé è íáíððàçèì.
Áóíóúò ñà óääàè á ìàíèèà óæàñíà,
ää àñè÷éí àèñíèí ìàáíà è óääñíà.
Éíñðèíèóúò íà ðíàà íáààè ñà ìàé
ñúñ àñè÷èèé ñè óæàñ, ñúñ àñè÷èèé ñè ìðàé.
È ìààáíúý áúðçè, è èçíáíè ííàè,
ñðèääí íèíà íà áúéáí àèà÷áíè íèíàè,
óúðèèðà á áíðáàðà ñáíý áá÷áí ñðàì.
È òàçè àñòà íà èðúá è íà ìèàì
ìðáç àñè÷èè àñòè è ìðáç ááéíáàðà
óæàñíà è ìðà÷íà á òàíñà ùà ñàáðè,
ðàñòáùà àñá÷áñíí á ñí-áíèáì ðàçíáð
è ùà óúðèý áá÷í èàòí íáèàè ÷áð
áúç íàððà èñòíðéý ááíà ñýíèà òàéíà
òð èðúá è ñçíðè è ñèààà ááçèðàéíà.

ÂÍËÍÂ

Òà áýààðà áéááíè ìðáà àèààðà ñàáí.

È Áíèíà, þíàéúò, öýè á éúðàè íáéýí,
èçàèèà: "Í, áíæá! Í, ààñèà èçíàìà!
ìíààèáúò ìðííàáíà è íàáàæàà íýìà!
éúáà àà ñà ñèðèáì òð ááçñèááíàðà ñíðúò?"

Áàèèáíúò

Àç íýìàì çà ààçè íè çàáàð, íè ìúð.

Ãðááúò

Àç èìàì ááñèèà.

Õèæàðà

Àç èìàì ìðíèéýðüý.

Βίððà

Áèàðà, íàùàñðíè, áúá ìíèðà íáýðüý!

Ëèíáèèá, ñáìáðè, 1883

Áíèíà - àññòíè ñí áúñðàíèáòí íà 1876 è áààìà ìùá áúñðàíèèè ñèáà ìðííàéýíáòí íà áàèæáíèáòí, èàòí èì ñà ìðèàçàéí
íàáñýéúáà óááæèá è áííáíè òð òóðñèà ñðáðý, ìðèñðèáíàèè íà áðááà íà Βίððà, éíýòí áèèà ìðèáíèèà áóéíà è áíèýìà.
Òàì çà áà íà ìàáíàð á ðúòòòà íà áííèðàèèðà ñè, ñí ìðááéíæáíèà íà Áíèíà, ìðááíí÷áèè ñìúððà è ñà óúðèèèè á
ðáèàðà.

ñ ìòàîðàíè ì÷-è è ñúñ ííæ çàáèð.

ÏÛË×ÁÍÏÈÒÁ ÍÀ ØËÏÈÀ

11 àããõò 1877

Íáèà ññèì èíùá ñðàìà ñ ÷-áèíòí,
 ñèíèèà ìò áè÷-à, ñèááè ìò òããèíòí;
 íáèà ññíáí èðòè ìò áíè íà ñíçíð
 àà àèñíá èàð íáèàè á íàøèé èðúáíçíð;
 íáèà íè ìòðè÷-à èñòíðüòà, ááèà,
 íáèà á òðááè÷-íí èìáòí íè; íáèà
 Ááèàñèòà ñòàðà è ííáèé Áàòàé
 á ìèíáèíòí íàøá òúðèÿò ñáíÿ ìðàè;
 íáèà àà íè ñí÷-àò ñ ìðèñíáòè íáèáíè
 ñ÷-óíáíòá íèíáè è àèðèðá ñòèáíè
 ñ áðàòà íè ìùá ìò òñíòà ñòàð;
 íáèà òàç ñáíáíáà àà íè áúáá ààð!
 Íáèà. Íí íèé çíááì, ÷-á á íàøòí íááááí
 ñááòè íáúí ííáí, èìà íáúí ñèááíí,
 ùí áíðáí ðàçòóíáà íàøèðá áúðáè
 è á íáñ ÷-óáñòáà ñèèíè, áíèáíè íèíáè;
 çàúíòí òàì íáéáá íà áðúò ìèáíèíàòà,
 ùí íáááòí ñèíúí èðáíè ñ ðàìáíàòà,
 èçáèèà ñá íÿéíé àèà, ÷-óóíááí áðúò,
 ñèðèð ñ ááèè èíñòè è ñúñ èúðááá ìúò
 íà ááçñíúðòáí ñááèá ìáìáòíèè íáðñíáí;
 çàúíòí á Ááèèáíà èìà ááèí ññíáí,
 èìà ááí èìà, ùí áá÷-íí æèááé
 è á íàøòà èñòíðéÿ èàð èáááíáà áðáé,
 ááí èìà ííáí, áíèÿíí áíðè÷-íí,
 èàòí Òáðíñèèè ñèááíí, ááçáðáíè÷-íí,
 ùí ìòáíáíð áááà è ñíèáà ñðàìúò,
 è íà èèáááòàòà ñòðíøááà çúáúò.

Í, ØËÏÈÀ!

Òðè ááíÿ ìèááèðá áðóæèíè
 èàè ìðíòíáà áðáíÿò. Áíðñèèðá áíèèíè
 òðáíáòíí ñáòàðÿò íà áíÿ ðááúò.
 Ìðèñòúíè óæáííè! Áááíáèñáòèé ìúò
 áúñòè ìðáè èàçÿò ñ òðááòà àèáà
 è òáèà ÿ ñòáèÿò, è èðúá ÿ çàèèáà.
 Áóðè ñáèð áóðè! Ðíÿé ñèáá ðíÿé!
 Ñðèáèíáí ááçóííèé ñí÷-è áúðòà ìàè
 è áèèà: "Òúð÷-áòá! Òàíí ñà ðàèòá!"
 È ìðáèðá òðúáááò ñ áèèíáá ñúðáèðè,
 è "áèèáò!" áðúííáíí áúçáóòà ðàçíðà.
 Áúðóúò ìòáíáàðè ñ áðóáè áèé: óðá!
 È ñ ííá áúæá èóðøòíè, èàìúíè è áúðáúá;
 áðóæèíèðá íàøè, ñíèñèáíè ñ èúðáè,
 ìòøèàð è ìòáéúñèááò, ááç ñèáíáè, ááç ðáá,
 áñÿéíè áèááà ñàìí àà áúáá ìáíðáá
 è áúðáè ááðíèñèè ìà ñíúðò àà èçèíáè,

ñ ìòáíðáíè ì:-è è ñúñ ííæ çàáèð.

è áàèí áðáá ñáá÷- ìúðóúá àà ñíííæè.
 Íóøèàèàòà áéíàð. Òóðòèèðà ðááúò,
 Íàñèèè ìàèèðàò è ìàààð, è ìðàò; -
 Èààð èàòí òèáðè, áýáàð èàòí íáòè
 è ìàé ñá çàðáúúàð; áúèáàðè, ìðéíáòè
 èàð èúííáà òè÷-àð ñ ñòðàøíèé ðááóð,
 íá ñáúàð ìè æááá, ìè æàæáà, ìè òðóá.
 Ùóðíúò á ìò÷-ááí, ìòííðúò á èðò.
 Òðè áíè áá÷- ñá áéýð, ñí ñíú ìá èáá,
 ìò ìèéúáá áçíðúò ìáááæáà ìá àèàè
 è áðàðñèèðá ìðèè ìá óúð÷-àð èúí òýò.
 Íèùí. Òá ùá ìàáíàð, ñí ÷-áñòíí, ááç ñòðàð -
 èàð øúíà ñíàðòàíòè ñíà ñááíòà ìá Èñáðèñà.
 Òàèàçèðá èáàð; áñè÷-èèðá ìàùðáé ñà!
 Ìñèááíèýð ìáíúí áá÷-á á ìáñòàè.
 Òíáááá Ñòíèáòíá, ìàøéé ááíáðáè,
 ðááíá áíðíèñíí: "Ìèáàè ñíúè÷-áíòè,
 ááí÷-àèðá Áúèáàðèý ñ èàáðíáè ááíòè!
 Íá áàøàðà ñèèà òàðýð ñíáàðè
 ìðíííáà, áíéíàðà è ñááá áíðè!"
 Íðè òáç áóíè ñèèíè áðóæèíèðá áíðáè
 ì÷-àèáàð ááðíéñèè áóøíáíñèèðá ìðáè
 ááñíè è øóíáùè! Í, ááðíéñèè ÷-áñ!
 Áúéíèðá ìáíèðàð èáíáðè òíáàç,
 ìàððíèðá èèíáàð, ñí áíèèðá òðáýð,
 ùèéúò ñá ìðá÷-óíáà - áúðáèðá ñòàýð
 è ñèáàèèðá ðááíñò áí èðáé áà èçíðúò
 ìðáá òýèà áñáèíá, ìá òíç ñèáááí ðúò,
 ñ ááíá ñíúðò þíàøèà è ñ ááíá ñíááá.
 "Áúèáàðèý òýèà ñááá ìáçè áèááá,
 òíý áðúò áèñíè á: òý ùá ìè ñúçðá,
 áéí áè áááàèè: áà ìðáí ñí-áíáðá!"
 Íýíà áá÷- ìðúæúá! Èìà òáèàðñíáà!
 Áñýéí áúðáí ìá÷- á, áñýéíè èàíúé - áñíáà,
 áñýéí ìáùí - óááð, áñýèà áóøà - ìèàì.
 Èàíúíá è áúðáúá èç÷-áçíàòà òàì.
 "Áðááàèðá òáèàðà!" ìýéíè ñè èçéðýñèà
 è òðóííáà ìúðòáè òðúéíàòà çàá÷-áñèà
 èàð ááííè ÷-áðíè ìáá ÷-áðíèé ðíýè,
 èàðóðýð, ñòðóíáèýð èàòí æèáè ìàé!
 È òóðòèèðá òðúííàð, áðóá ìúò ìá áèááèè
 áááíí áà ñá áéýð æèáè è óíðáèè,
 è áúçáóðá òáíýð ñúñ ááíííñèèè áèè.
 Áíýð ñá ìáðúúà ìá ñíúðò è ìá ùèè,
 ááðíèðá ìáøè èàòí ñèáèè òáúðáè
 æáéýçíòí ñðáúàð ñ æáéáçíè ñè áúðáè
 è óúðèýð ñá ñ ìáñíè á ñáèðáíàòà ñá÷-
 èàòí áèæáàð òáðíí, ÷-á òíèðàð áá÷- ...
 Íí áúéíè ñí-ííáè ìò ìðáè áèáàøèè
 áúèðàð, ñòñýáàð ìðèýèà þíàøèè ...
 Èíúá ìèá - ùá ìàáíá çàááòíèýð óúèí.
 Èçáááíúæ Ðàááòèè ìðèñòèáíá ñúñ áðúí.

ñ îòâîðâíè î:-è è ñúñ ííæ çàáèð.

.....
 È áíáñ éíù Áàèèàíúò, ùñ áóðÿ çàòàùà,
 ñíñíÿ òìç äáí áóðáí, øóìè è ïðáíðàùà
 ñèàààòà íó àèáíà èàòí íÿèíé áê
 îò óðâà ìà óðâà è îò áâê ìà áâê!

Ïèíáàèà, 6 íñáíðè 1883

End of this Project Gutenberg text of Epopée to the Forgotten by Ivan Vazov.

from <http://manybooks.net/>